24 ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6642 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1907 ՇԱԲԱԹ 17 ՇԵՒՎԱԼ 1325 23 Novembre 1907 24me année № 6642

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղրշ.
» » վեցամսեայ	45 »
Գաւառներու համար տարեկան	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25 Ֆրք.
» » վեցամսեայ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 PARAS

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قرەکین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

ԿԱՐԴԱՑԷՔ
ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԷՋԻՆ ՄԷՋ
ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ
ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ԵԶԱԿԱՆ ՎԷՊ ՄԸ
ԽԻՍՏ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՈՒ ՏՌԱՄԱԹԻՔ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ՋԼԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Գաւ. օրաթերթիդ 6634 թուոյն մէջ Երաժշտութիւնն իբր դարման վերնագրով յօդուածի մը մէջ խնդրոյ նիւթ եղած էր, ի մէջ այլոց, նուագի յաջող ազդեցութիւնը ջլախտաւորներուն վրայ։ Արդ, իբր մասնագէտ այդ կարգի հիւանդութեանց՝ կը փափաքիմ այդ մասին աւելի՛ ճշգրիտ տեղեկութիւն մը տալ ընթերցողներուն։ Սոյն նիւթին սկսելէ առաջ, անհրաժեշտ է որ ընթերցողը քանի մը տարրական ծանօթութիւններ ունենայ մտային հիւանդութեանց վրայ, զորս ժողովուրդը կը բաւականանայ պարզապէս յորջորջելով «ջլախտաւոր» բառով, ինչ որ կը նմանի «հիւանդ» բառին զոր կը գործածենք այլ և այլ ֆիզիքական ախտերու ենթակայ եղող անձանց համար։

Սոյն դիտողութենէն կը հետեւի թէ, ինչպէս որ ֆիզիքական հիւանդութեանց մէջ շատ մը ախտերու տեսակներ կան (ժանտատենդ, հազախտ, հիւծախտ ևն.) նոյնպէս ալ մտային հիւանդութեանց մէջ զանազան տեսակներ կան, որոնց ախտաճանաչումը մասնագէտները միայն կրնան ընել, քանի որ իրենց կեանքին մեծագոյն մասը յիմարանոցներու մէջ կ'անցընեն, ուր առիթ ունին մօտէն ուսումնասիրելու և հետեւելու այդ կարգի հիւանդութեանց։

Արդ, ընթերցողներուն հասկնալի ըլլալու համար, մտային հիւանդութիւնները կարելի է բաժնել երեք գլխաւոր դասակարգի,

1. Բուժելի հիւանդութիւններ։
2. Անբուժելի եւ երկարատեւ հիւանդութիւններ։
3. Անբուժելի եւ միանգամայն մահացու հիւանդութիւններ։

Սոյն ստորաբաժանումը կրնանք ընդունիլ նաեւ ֆիզիքական հիւանդութեանց համար, քանի որ այդ երեք տեսակն ալ կրնան գտնուիլ անոնց մէջ։ Գանք այժմ բո՛ւն իսկ մեր նիւթին, թէ երաժշտութիւնը-ձայնակա՛ն ըլլայ թէ գործիական— ի՞նչ տեսակ ներգործութիւն ունի ջլախտաւորներուն վրայ։ Ասոր պատասխանելու համար, հարկ է աչքի առջեւ ունենալ վերի ստորաբաժանումը։ Ուրեմն, յոյս տածելու չէ Բ. և Գ. դասակարգի հիւանդութիւններուն վրայ որուն դատապարտուած են իրենց կեանքին ամբողջ տեւողութեանը միջոցին, մարդկային արարածին ամէնէն կենսական ոյժը կազմող մտային կարողութիւններէ քիչ կամ շատ զրկուած բուսական կեանք մը վարելէ։ Կը մնան միայն, առաջին դասակարգի պատկանող հիւանդութիւնները որոնց մէջ պէտք է փնտռել երաժշտութեան բարեբար ազդեցութիւնը, եթէ երբեք գոյութիւն ունի։ Սոյն բուժելի հիւանդութիւնները, — դարձեա՛լ ընթերցողներուն հասկնալի ըլլալու համար— կրնանք բաժնել երկու գլխաւոր մասերու. գրգռուած formes agitées կամ expensives և մելամաղձոտ ձեւեր (formes de pressives)։

Զուիցերիոյ, Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Ամերիկայի և ուրիշ երկիրներու մէջ բաւական տարիներ առաջ՝ առաջին և երկրորդ տեսակի պատկանող մտային հիւանդութիւնները դարմանելու համար՝ յիմարանոցներ երկար ժամանակ թէեւ փորձեր ըրին իրենց խնամոց յանձնուած հիւանդներ նուագաբուժութեամբ դարմանելու, սակայն ո և է զգալի արդիւնքի մը չյանգեցան։ Մինչեւ իսկ գերմանացի յիմարաբոյժ բրոֆէսէօր մը՝ նշանաւոր երաժշտութեան հեղինակի մը ընկերակցութեամբ՝ վերի երկու տեսակ հիւանդները անջատելով՝ անոնց հոգեկան վիճակին համեմատ տխուր կամ գրգռիչ կտորներ յօրինելով և ածել տալով երկար ժամանակ փորձեր ըրած է թէեւ, սակայն ակնկալուած արդիւնքը երբեք չէ ունեցած։ Սոյն փորձերու տեւողութեան միջոցին և տակաւին վերջերս ալ Ֆրանսացի մէկ քանի մասնագէտներ թէեւ զբաղեցան անոնցմով բայց դժբախտաբար յուսախաբ մնացին։

Այդ դրութիւնը կրնանք նմանցնել Ցիւրիխի համալսարանին նախկին բրոֆ. Ֆօռէլի դրութեան, որով հռչակաւոր ուսուցիչը իր վարած Պուրկհէօլցլիի յիմարանոցին մէջ կը ջանար դարմանել այդ հիւանդները, բաց կարմիր կամ բոլորովին սեւ ներկուած խցիկներու մէջ պահելով զանոնք, իրենց հոգեկան վիճակին համեմատ, ինչ որ զգալի արդիւնք մը չի տուաւ։ Այս դրութիւնը մենք ևս անձամբ փորձեցինք թէ՛ նախապէս Լօզանի և թէ՛ աստ Ազգ. Հիւանդանոցի յիմարանոցի բաժնին մէջ 1-2 հիւանդներու վրայ, սենեակներու պատերը սեւ կամ կարմիր կտաւով ծածկելով, սակայն ո և է փոփոխում չտեսանք անոնց մտային վիճակին մէջ։ Պէտք է աւելցնել թէ ինչպէս որ ֆիզիքական հիւանդութեանց մէջ ներքին գործարաններու այլ և այլ ախտերը տարբեր հիւանդութիւններու ծնունդ կուտան, նոյնպէս ալ այժմ գիտութեան յառաջդիմութիւնները զանազան մտային հիւանդութեանց մէջ ուղեղի և ողնածուծի այլ և այլ ախտեր և փոփոխումներ երեւան կը հանեն, որոնք առաջ կը բերեն խելքի այլ և այլ հիւանդութիւններ։ Ասոնց մեծագոյն մասը մինչեւ վերջին տարիներս անծանօթ ըլլալով յիմարաբոյժներուն, կը կարծէին թէ ասոնք զուտ հոգեկան հիւանդութիւններ են, առանց ո և է ներքին ախտի և ո՛չ թէ ուղեղային հիւանդութիւններ։ Հետեւաբար՝ հոգեկան հիւանդութեան մը հոգեկան դարման պէտք է (a une maladie psychique il faut un traitement psychique) նախադասութիւնը գործադրել կ'ուզէին մտային հիւանդութեանց մեծագոյն մասին։ Մինչդեռ սոյն պարբերութիւնը կարելի է գործադրել միայն՝ զուտ ջղային հիւանդութեանց մէջ, օրինակի համար՝ ջղայնութիւն, իսդերի, ջլատութիւն եայլն։ Իրաւ է թէ դեռ չա՛տ հեռու ենք այն շրջանէն ուր բոլոր մտային հիւանդութեանց համար պիտի կրնանք ըսել, թէ հիւանդի մը ենթակայ եղած կատաղութիւնը կամ մելամաղձոտութիւնը առաջ կուգան ուղեղին այսինչ կամ այնինչ մասին մէջ գոյութիւն ունեցած ախտի մը հետեւանքէն։ Ընթերցողներուն մէջ կը գտնուին անշուշտ այնպիսիներ որոնք իմացած կամ տեսած ըլլան եւրոպական յիմարանոցներու մէջ սարքուած նուագահանդէսներ կամ ուրիշ երեկոյթներ։ Ասոնք պարզապէս տեղի կ'ունենան այդ հիւանդներուն հաճելի ժամանց մը ընծայելու և իրենց առանձնացած տխուր կեանքը կերպով մը մեղմացնելու համար, ինչ որ տեղի ունեցաւ նաեւ մեր յիմարանոցին մէջ անցեալ տարուան վերջերը, Ազն. Մարթէն էֆ. Ցակոբեանի նախաձեռնութեամբ, որուն նպատակը, ոչ թէ հիւանդ բուժել էր, այլ անոնց ժամանց մը և հաճոյք մը ընծայելու համար՝ Սինանեանի նուագախումբը հրաւիրուած էր։

ՏՈՔԹ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
Յիմարաբոյժ Ազգ. Հիւանդանոցին

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ԹՈՒԱԿԱՆԸ ԵՂԾՈՒԱԾ ՈՒ ԿԵՂԾՈՒԱԾ

Բանասիրութեան և հնախօսութեան համար թանկագին կարեւորութիւն ունին Մեսրոպեան կոչուած տառերով հայերէն ձեռագիրներ։ Եւ յայտնի է որ հայերէն ամէնէն հին և ամբողջական ձեռագիրներ, միշտ մեսրոպեան տառերով գրուած, Աւետարաններ են։ Իսկ մինչեւ հիմա բանասիրական աշխարհի ծանօթ ամէնէն հին ձեռագիր Աւետարանը կը գտնուի, Մոսկուա, Լազարեան Ճեմարանի Մատենադարանին մէջ։ Այս Աւետարանը գրուած է Գառնեցի Գէորգ Բ. Կաթողիկոսի առեն, ՅԼԶ=887ին։ Այս Աւետարանը, որ 227 մագաղաթէ թերթերու վրայ գրուած է, լուսանկարուեցաւ քանի մը տարի առաջ Բրոֆ. Գ. Խալաթեանցի ջանքով։

Երկրորդ հնագոյն ձեռագիր Աւետարանը կը գտնուի Վենետիկ, Ս. Ղազարու Մատենադարանը, գրուած ՅԾԵ=906ին։ Երրորդ ձեռագիր Աւետարանը, որ հիմա Կարնոյ Սանասարեան վարժարանի մատենադարանը կը գտնուի, գրուած է ՆԼԵ=986էն առաջ։ Դեռ կան ուրիշ հնագոյն ձեռագիր աւետարաններ ալ, որոնք 900էն առջին գրուած են։ Այսպէս՝ Կ. Պոլիս, Օրթագիւղ, Անտոնեան Հարց Մատենադարանին ձեռագիր Աւետարանը, գրուած ՆԺԵ=966ին, ինչպէս նաեւ Էջմիածնի ծանօթ գեղարուեստական փղոսկրեայ կողքերով Աւետարանը, գրուած ՆԼԸ=989ին, են.։

Բայց շատ նոր պիտի համարուէին ասոնք Երուսաղէմի Աւետարանին հնութեան քով, որուն գրչութեան ժամանակ նշանակուած էր(?) ԾԱ=602 տարին։ Ինչ թանկագին հնութիւն. շատ հետաքրքրական և շատ ուշագրաւ։ Հայերէն գիրերու գիւտէն գրեթէ 200 տարի ետքը գրուած ձեռագիր Աւետարան մը՝ մեծ նշանակութիւն ունէր հայ հնագրութեան և հայ բանասիրութեան համար։ Ցանկալի հանգրուան։ Իրողութի՞ւն էր այս թէ երազ։ Այս Աւետարանը որ «գողցուած է», «գողցուած չէ», նիւթ ալ մատակարարեց երբեմն Կ. Պոլսի Հայ Մամուլին, Ս. Յակոբայ շրջապատէն դուրս չէ ելած, և ուրախ ենք, որ այս անգամ զննող աչքի մը հանդիպեցաւ այդ հռչակաւոր Աւետարանը և երեւան ելաւ իր հնախօսական արժէքը։

Ս. Էջմիածնի միաբան Տ. Մեսրոպ Վրդ. Տէր-Մովսէսեան, որ քանի մը ամիս առաջ մայրաքաղաքս եկաւ և ետքը Երուսաղէմ գնաց Ս. Յակոբայ Մատենադարանին ձեռագիրները ցուցակագրելու, սա կարեւոր տեղեկութիւնները կուտայ ինծ. «Ինչ վերաբերում է Մատենադարանի մասին ընդհանուր տեղեկութիւններին, հաւանական է, ես դեռ Էջմիածին չվերադարձած մի յօդուած հրատարակեմ, որ տեղ կը գտնէք այդ նշանաւոր ժողովածուի ընդհանուր նկարագիրը. Առ այժմ կարող եմ գրել ձեզ որ Մատենադարանում գտայ 2672 ձեռագիր, որից ամենա աչքի ընկնող բաժինը կազմում են Ս. Գիրք, Հ. և Ն. Կտակարան, Թղթերի ժողովածուներ, հարուստ յիշատակարաններ ծիսական գրքերի մէջ և ամենահետաքրքրական մանրանկարներ։ Երուսաղէմի հնագոյն Աւետարանի Ծ. Ա. թուականը կոպիտ կեղծիք է, կատարուած Տիգրանակերտցի Մկրտիչ եպս.ի ձեռքով։ Սահակ Կաթողիկոսը չնկատել այդ չէր կարող. կեղծիքը խիստ ակներեւ է։ Ներելի չէր Սահակ Կաթողիկոսին այդ կեղծիքը մասնագիտական գրականութեան մէջ մտցնել»։

Հարկաւ բանասէր Վարդապետը, որ առաջին անգամ կը դիտէ կոպիտ կեղծիքը, պէտք եղած ընդարձակ բացատրութիւնը պիտի տայ այդ մասին և բանասիրութիւնը շնորհակալ պիտի ըլլայ իրեն, որովհետեւ ատով կը լուծուին այս ձեռագրին շուրջ յարուցուած այլ և այլ խնդիրները։

Հռչակաւոր կոչուած Մկրտիչ եպս.ը, որուն հրաշք մը գործել ուզեր է եղծելով և կեղծելով Երուսաղէմի Աւետարանին թուականը, որ հաւանականաբար [illegible] տարաններու գրչութեան նման գրչութիւն մը պիտի ունենայ՝ եթէ աւելի վերջին ժամանակներու գործ չէ։

ԲԱԲԳԷՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՕՐՈՒԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

«ՆՈՐ ՏԱՂԵՐ». — ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ. — ԳՐԱԳԷՏ ՎԱՆԱԿԱՆԻ ՄԸ ՈՒՐՈՒԱԳԻԾԸ.—ՀԱՇՈՒԵՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ։

Մութ կանանչ կողքով, որ աշնանամուտի տերեւներու տպաւորութիւնը կը թողու, ոսկեզօծ տառերով և չա՛տ խնամոտ տպագրութեամբ հատոր մըն է ՆՈՐ ՏԱՂԵՐԸ, Միսաք Մեծարենցի (երբեմն «Շուաայ Ծիածան») բանաստեղծութեանց նոր հատորը զոր կ'ընծայէ մեզ Վ. և Ն. Տէր-Ներսէսեան տպարանը։ Երիտասարդ քերթողին անձին վրայ նոր գրելիք մը չունինք, իր նախորդ հրատարակութեան՝ ԾԻԱԾԱՆԻՆ առթիւ ներկայացուցած ըլլալով զինքը մեր ընթերցողներուն, իբրեւ բանաստեղծ մը որուն տաղերգութեանց մէջ տիրող տարրը տրտմութեան ու մելամաղձութեան շեշտ մըն է, ոչ-արուեստակուած։

Թղթատենք հիմա իր գիրքը։ Նախ չըմբռնեցինք այն տարօրինակ նորութիւնը զոր մեր բարեկամը՝ Պ. Մեծարենց նորմուծած է տպագրութեան մէջ, տաղաչափի քառեակներու իւրաքանչիւր Ա. տողին առաջին գիրը միայն գլխագիր ընելով ու բոլոր միւսները՝ պարզ գիր ձգելով, ինչ որ՝ նախ տգեղ կուգայ աչքի. յետոյ՝ աշխարհի բոլոր լեզուներուն մէջ՝ նոր տողը, արձակին ու տաղաչափին մէջ հաւասարապէս, գլխագիրով կ'սկսի։

Ուշադրութիւնս կը սեւեռի, առաջին հինգ տասնաւորներուն ընթերցումէն ետքը, վեցերորդին վրայ՝ Անդարձը, որ բնութեան ձօնուած գեղեցիկ նկարագրական մըն է, և կը վերջանայ սա ներդաշնակ տողերով.—

«Ապրիմ-մեռնիմ» մը ձեռքս՝ նորէն դաշտերն ես ինկայ
Ու տենչանքներս գրկած, լացի մարմինդ ըսպիտակ.
Դարձիս՝ ճամբան սաւեր էր՝ տամուկ՝ լո՜յս ու լուսնկայ...

Սիրերգ մը կը յաջորդէ ասոր, որուն պէտքը կը զգացուէր մինչեւ այդ էջը կարդացողի մը համար, բայց սիրերգ մը՝ մաքո՛ւր ու աննիւթական։

Տրցակ մը Հէւսամ ու տրցակ մը ուրց
Բե՛ր, ձեռքերովդ դի՛ր զայդ քունքերուս.
Խուցիս մէջ ցանէ՛ իւղեր հինաւուրց։

Յաջորդը, Ջրտուք, լայն տողերով՝ շքեղ նկարագրական մըն է բնութեան տեսարաններուն. «Գետը որ կը թռչէ ցայգուն քամակն արծաթուած» — «Պարտէզները՝ վերէն վար վազող ջուրին կըսպասեն»։— Քիչ ետքը. «Գիշերային ջրաւքի ժամն է. լոյսին մէջ կայնած, մշակն անքուն կ'սպասէ. ոտքը բոպիկ, բահն ուսին»։ Կրօնային երգ մը, հիւանդոտ բանաստեղծին սրտէն բխած հառաչանք մը, աղուոր պէսպիսութիւն մը պիտի ընծայէր այս բանաստեղծութեանց շարքին. ու կը գտնենք Աստուածամա՛յր, հոգեցունց շեշտերով տաղերգուած.

Ու տե՛ս, ահա՛ կը մանկանամ, Աստուածամա՛յր,
Ու տե՛ս, ահա՛ կը մանկանամ գիշերին մէջ
Ուր լըռեցի ես աստուածեան ձայնին վայրէջ՝
Որ կը շշէր աստուածաբեալ հոգւոյս համար։

Հովուերգութիւնն ալ իր տեղն ունի այս հատորին մէջ. Գարնան Հիւղը երկու մասի բաժնուած «Գարնան հիւղը» ու «Հիւղին գարունը»։ Դէպք, պատմութիւն չիկայ այս պզտիկ քերթուածին մէջ, ինչպէս սովորութիւն է սպասել poèmeներէն։ Նկարագրութիւն և զգացում միայն։

Արձակ բանաստեղծութիւն մըն ալ, Լուսնակ Քուրիկս, կուգայ իր պէսպիսութիւնը ընծայել այս պարզ տաղաչափներու շարքին, որոնց ներդաշնակ յանգերը ու յղկուած լեզուն ցոյց կուտան թէ երիտասարդ հեղինակը պէտք չունէր արձակ քերթուած գրելու. բայց զայն ալ փորձելու ճաշակ զգացեր է, նոյնքան յաջողութեամբ։ Անմեղ, մանկական շեշտ մը կայ այս արձակին մէջ. —

Երէկ գիշեր մեռցեր էիր,
Լուսնա՛կ, քուրի՛կ,
Երէկ գիշեր մեռցե՛ր էիր պատուհանիկս իմ համեստ.
Պատուհանիկս իմ անտես՝
Ուր մութ մը գորշ վիժակի պէս էր կախուեր։

Այստեղ կ'աւարտի ամփոփոյթը Մ. Մեծարենցի ՆՈՐ ՏԱՂԵՐՈՒՆ, որուն վրայ մասնաւոր ըսելիք մը չունինք, նախ որ քննադատական մը չե՛ գրածնիս. և յետոյ, քննադատելի ոչինչ նշմարեցինք այս պարզ, բնականօրէն գրուած հատորին մէջ։ Կարելի էր ուրիշ քանի մը գեղեցիկ կտորներ հատուածներ ալ առաջ բերել, բայց ատով պակսեցուցած պիտի ըլլայինք գրքին շահեկանութիւնը ընթերցողներուն աչքին։ Իրականութեան մէջ, մեր քննադատները հնար եղածին չափ զգուշանալու են այս ընթացքէն, որ նիւթապէս կրնայ վնասել հատորին սպառմանը, — հատոր մը որ՝ որչա՛փ ալ հովուերգական ու բանաստեղծական, որ և է շահ արտադրելու է հեղինակին համեստ քսակին, գէթ տպագրական ծախքը հանելու չափ։

⁂ «Իրազեկ» հրատարակեց Արեւելքի մէջ, Վենետիկի Մխիթարեան Հայերէն գլխաւորներուն ուրուագիծները, անոնց ուսումնական և կրթական աշխատութեանց վրայ ծանօթութիւններով։ Յօդուածագիրը՝ յիշելով Հ. Դաւիթ Նազարէթեան Վրդ.ը, որ իր յառաջացած տարիքով արդար հանգիստ մը կը վայելէ հիմա Ս. Ղազարի մենաստանին մէջ ու գրական երկասիրութիւններով կը պարապի, կ'ըսէ թէ չէ ճանչցած զայն։ Այս ուրուագիծն ալ ես լրացնեմ, եթէ կը ներէ մեր յարգելի աշխատակիցը։ Հ. Դաւիթ Վրդ. Նազարէթեան Ս. Ղազարու վանքին լեզուագէտ ու երիցագոյն անդամներէն է. աւելորդ է շեշտել իր գրաբարագիտութիւնը, որ հանրածանօթ է բանասիրական աշխարհին. քաջ հմուտ է նաեւ իտալերէնի։ Ատենօք ձեռնարկեց Տանթէի հռչակաւոր քերթուածին գրաբար թարգմանութեան, զոր կիսատ թողուց դժբախտաբար, թէեւ վանքին տպարանը ամէ՛ն դիւրութիւն կ'ընծայէր անոր։

Գաղափար մը տալու համար թէ ծերունի Մխիթարեանը որքա՛ն բծախնդիր է տպագրական սրբագրութեանց, յիշեմ փոքրիկ մանրավէպ մը։ Թովմաս Թէրզեանի դեռատի զաւկին մահուան առթիւ զգայուն տողերգ մը գրած էր, զոր հրատարակեց Պոլսահայ գրական շաբաթաթերթ մը. դժբաղդաբար, բառի մը վրիպակը աղճատած էր. Հ. Նազարէթեան սաստիկ վշտացած՝ ուրիշ պարբերականի մը մէջ նորէն հրատարակեց նոյն քերթուածը, այս անգամ անսխալ։

Ահա՛ պատկերը այս ծերունի միաբանին, որ մէջքին մը վրայ կռթնելէ կը զգուշանայ և որ խորունկ քունէ մը արթնցողի մը տպաւորութիւնը պիտի կրէր, [illegible] կալօրէն։

⁂ Առանց քառաձայնի ու եռաձայնի խնդիր յարուցանելու, որով զբաղողներ շատ կան և որ մասնագէտներու յատուկ է, երկտողով մը պիտի արձանագրեմ այս «Օրուան Նշմարներ»ուս մէջ՝ տպաւորութիւնը զոր կրեցի, շաբթուս սկիզբը, Մայր Եկեղեցւոյ մէջ կատարուած հոգեհանգստեան արարողութենէն ու երգեցողութիւններէն։ Այդ երգեցողութիւնները, անկեղծ ըլլալու համար ըսեմ թէ՝ կը գերազանցէին ամէնէն լաւատես ակնկալութիւնները, թէ՛ ձայնագրական ճշգրտութեան և թէ՛ մեղեդիներու անոյշ երգուածքի տեսակէտով։ Որ և է ձայնական նուագահանդէս, արուեստագիտական տեսակէտով, չպիտի կրնար հաւասարիլ այս կրօնային խորազդեցիկ երգուածքներուն։ Բուրվառներու խնկարկութեան վերելքին ու քշոցներու զանգիկներու շնչկոցին մէջտեղ, յանկարծ ձայն մը կը բարձրանար մանկական՝ գրեթէ կուսական, — կարծես ծաղկատի մայրապետ մը ըլլար երգողը, — ու բա՛րձր՝ որքան որ հնար է։ Թաւ ձայն մը, տաճարական, կը յաջորդէր անոր, հրապուրիչ հակադրութիւն մը (contraste) պարզելով հաւատացեալներու հմայուած լսելիքներուն։ Եւ յետոյ, խմբերգը՝ կամ բո՛ւն բառով՝ Դպրաց Դասը, որ Էջմիածնական միաձայնով այնքան քաղցր կ'երգէր Շարականները։

Ինծի պարտք սեպեցի՝ արձանագրել

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —1—

ԿԱՍԹՕՆ ԼԸՐՈՒ

ԼՐԱԲԵՐԻ ՄԸ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԴԵՂԻՆ ՍԵՆԵԱԿԻՆ ՏՌԱՄԸ

Ա.

ՈՒՐ ՈՉ ՈՔ ԲԱՆ ՄԸ ԿԸ ՀԱՍԿՆԱՅ

Առանց յուզումի չէ որ կը ձեռնարկեմ Ժօզէֆ Ռուլթապիլի տարօրինակ արկածներուն պատմութեան։ Այս վերջինը ցարդ հակառակած էր այդ բանին, և ես ա՛լ յոյս չունէի հրատարակութեան տալու վերջին տասնըհինգ տարուան դատական խիստ հետաքրքրաշարժ պատմութիւն մը։ Նոյն իսկ կ'երեւակայէի թէ հանրութիւնը երբեք չպիտի կրնար վերահասու ըլլալ բովանդակ ճշմարտութեան՝ ի մասին այն հռչակաւոր դատական գործին, որ Դեղին Սենեակ կը կոչուի և սկզբնապատճառ եղած է այնքան խորհրդաւոր, վայրագ ու զգայացունց ոճիրներու, և որոնց սերտիւ խառնուած է բարեկամս, եթէ երբեք իրիկուան թերթ մը յօրինած չըլլար սոսկալի պատահար մը, մեծանուն Սթանկէրսընի՝ Պատուոյ Լէգէոնի մեծ խաչը շնորհուելուն առթիւ։ Այդ լրագիրը ողորմելի տգիտութեամբ կամ խիզախ նենգամտութեամբ տոգորուած հրատարակութիւն մը ըրած էր, մինչ Ժօզէֆ Ռուլթապիլ կ'ուզէր որ առ յաւէտ մոռցուէր այդ տռամաթիք դէպքը։

Դեղին Սենեա՛կ. ամէնուն մտքէն ելած էր այդ դատական գործը, որ այնքան մելան թափել տուաւ տասնըհինգ տարի առաջ։ Բարիզի մէջ ամէն բան շուտ կը մոռցուի։ Նէյվիսի դատին ու դժբաղդ Մէնալտոյի մահուան ողբերգական պատմութիւնը չէ՞ մոռցուած միթէ։ Սակայն հանրային հետաքրքրութիւնը այնքան լարուած էր, որ այդ միջոցին պատահած նախարարական տագնապ մը բոլորովին աննշմար անցաւ։

Արդ, Դեղին Սենեակի դատը, որ Նէյվիսի գործէն առաջ տեղի ունեցած էր, ա՛լ աւելի աղմուկ հանեց։ Ամբողջ աշխարհ ամիսներով հետաքրքրուեցաւ այդ մթասքօղ խնդրով, որուն նման դատական գործ մը ներկայացած չէ ֆրանսական կորովամիտ ոստիկանութեան և դատաւորներու խղճերուն։ Ի զուր այդ կնճռոտ խնդրին լուծումը փնտռեց ամէն մարդ։ Տռամաթիք հանելուկ մըն էր ան, որուն լուծումը գտնելու համար այնքան ջանացին հինն Եւրոպա ու նորն Ամերիկա։ Իրաւամբ կրնամ ըսել թէ — քանի որ հեղինակի անձնասիրութիւն չունիմ այս պատմութեան մէջ, ուր դէպքերը միայն կ'արձանագրեմ՝ անոնց վրայ նոր լոյս մը սփռելու համար՝ շնորհիւ բացառիկ ու վաւերական տեղեկութեանց — իրականութեան ու երեւակայութեան աշխարհին մէջ ոչ մէկ խորախորհուրդ բան կրնայ բաղդատուիլ Դեղին Սենեակի գաղտնիքին հետ։ Նոյն իսկ «Մորկ փողոցի կրկնակ սպանութիւնը» անուն գործին հեղինակին և Էտկար Բօէի ու Գօնան Տօյլի հնարագիւտ յօրինումներուն մէջ անկարելի է նոյնքան խորհրդաւոր բան մը գտնել։

Դեռատի Ժօզէֆ Ռուլթապիլ, տասնըութը տարեկան այն ատեն և մեծ լրագրի մը մէջ լրաբեր, կրցած էր երեւան հանել այն բանը, զոր ոչ ոք կարող եղած էր ի յայտ բերելու։ Բայց ամբողջ ճշմարտութիւնը չյայտնեց, երբ փութաց այդ դատական գործին գաղտնիքը պարզել Եղեռնադատ Ատեանին առջեւ։ Այնչափ յայտնութիւններ ըրաւ որչափ հարկ էր՝ անբացատրելին բացատրելու և անմեղ մը անպարտ արձակել տալու համար։ Սակայն այսօր անհետացած են իր լռութեան պատճառները։ Ընդհակառակը՝ բարեկամս պարտի խօսիլ հիմա։ Ուրեմն ամէն ինչ պիտի իմանաք. և առանց նախաբանի ձեր առջեւ պիտի պարզեմ Դեղին Սենեակի խնդիրը, այնպէս ինչպէս պարզուեցաւ ամբողջ աշխարհի առջեւ, Կլանտիէ դղեակին մէջ գործուած ոճրին յաջորդ օրը։

1892 հոկտ. 25ին Թանի վերջին ժամուն մէջ սա հատուածը լոյս կը տեսնէր.

«Ահռելի ոճիր մը գործուած է Կլանտիէի մէջ, Սէնթ-Ժընէվիէվ անտառին եզերքը, Էփինէ-սիւր-Օրժէն ի վեր, Բրոֆ. Սթանկէրսընի բնակարանը։ Այս գիշեր մինչ վարպետը կ'աշխատէր իր լապորաթուարին մէջ, սպանութեան փորձ մը կատարած են Օր. Սթանկէրսընի վրայ, որ աշխատանոցին յարակից սենեակ մը կը քնանար։ Բժիշկները յոյս չունին որ Օր. Սթանկէրսըն մահուընէ ազատի։»

Կրնաք երեւակայել թէ ի՛նչ յուզում տիրեց Բարիզի մէջ։ Այն թուականին, գիտական աշխարհը մեծապէս հետաքրքրուած էր Բրոֆ. Սթանկէրսընի և իր աղջկան հետազօտութիւններով, որոնք առաջին անգամ ըլլալով կը կատարուէին ճառագայթագրութեան վրայ, և որոնց շնորհիւ Տէր և Տիկին Քիւրիի ռատիոմի գիւտը պիտի ընէին ի վերջոյ։ Մնաց որ, ամէն ոք կը սպասէր այն զգայացունց յիշատակագրին, զոր Բրոֆ. Սթանկէրսըն պիտի կարդար Գիտական Ակադեմիին առջեւ, իր նոր տեսութիւնը պարզելով. «Նիւթին կազմալուծումը»։ Այդ տեսութիւնը պիտի դղրդէր բովանդակ պաշտօնական գիտութեան խարիսխը, որ երկար ատենէ ի վեր կը հանգչի սա սկզբունքին վրայ. ոչինչ կը կորսուի, ոչինչ կը ստեղծուի։

Յաջորդ օրը, առաւօտեան թերթերը այդ տռամով կը զբաղէին։ Ի մէջ այլոց, Մաթէն, սա խորագրով յօդուած մը կը հրատարակէր. Գերբնական ոճիր մը.

«Ահաւասիկ այն մանրամասնութիւնները — կը գրէ Մաթէնի անանուն խմբագիրը — զորս կրցինք ձեռք բերել Կլանտիէ դղեակին մէջ գործուած ոճրին վրայ։ Բրոֆ. Սթանկէրսընի յուսահատական վիճակը և զոհին բերնէն ո և է տեղեկութիւն առնելու անկարելիութիւնը այնքան դժուարացուցած են մեր և դատական իշխանութեան հետազօտութիւնները որ այս պահուս կարելի չէ ամենափոքր գաղափար մը կազմել Դեղին Սենեակին մէջ անցած դարձածներուն վրայ, ուր Օր. Սթանկէրսըն գտնուեցաւ գետնին վրայ փռուած և հոգեվարք։ Գէթ կրցինք տեսակցութիւն մը ունենալ Հայր Ժաքի հետ — ինչպէս կը կոչեն երկրին մէջ — վաղեմի ծառայ մը Սթանկէրսըն ընտանիքին քով։ Հայր Ժաք Դեղին Սենեակը մտած է Բրոֆէսէօրին հետ։ Այդ սենեակը աշխատանոցին յարակից կը գտնուի։ Քիմիական աշխատանոցը և Դեղին Սենեակ դարաստանին խորը հաստատուած են, պարտէզի մը մէջ, դղեակէն երեք հարիւր մեթր հեռու։

«—Կէս գիշերը կէս ժամ անցած էր, ըսաւ այդ լաւ մարդը (?), երբ կը գտնուէի այն լապորաթուարին մէջ, ուր տակաւին կ'աշխատէր Պ. Սթանկէրսըն, երբ այդ բանը պատահեցաւ։ Մաքրած ու կարգի դրած էի գործիքները, և Պ. Սթանկէրսընի պառկելուն կը սպասէի։ Օր. Մաթիլտ իր հօր հետ աշխատած էր մինչեւ կէս գիշեր. աշխատանոցին ժամացոյցը տասներկու հարուածներ հնչելուն պէս՝ օրիորդը ոտքի ելաւ ու հայրը ողջագուրեց, բարի գիշեր մաղթելով անոր։ Ինծի ալ. «գիշեր բարի, հայր Ժաք» ըսաւ։ Յետոյ Դեղին Սենեակին դուռը հրելով ներս մտաւ։ Լսեցինք դրան գոցուիլը ու նիգին դըրուիլը. նոյն իսկ չկրցի խնդուքս զսպել ու պարոնին ըսի. «Օրիորդը կ'ամրափակուի իր սենեակին մէջ։ Ապահովաբար բարին Աստուծոյ կենդանիէն կը վախնայ։» Պարոնը չլսեց իմ խօսքս, չափազանց մտազբաղ ըլլալուն համար։ Բայց դուրսէն եկած անճոռնի մլաւիւն մը պատասխանեց ինծի և Բարին Աստուծոյ կենդանիին ձայնը ճանչցայ... Որքան սարսուռ կը պատճառէր այդ ձայնը... «Նորէն այս գիշեր թող չպիտի տայ որ քնանանք», կը խորհէի». որովհետեւ, պարոն, պէտք է ըսել որ մինչեւ հոկտեմբերի վերջերը պավիյոնին վերնայարկը կը բնակիմ. Դեղին Սենեակին վերեւ, որպէս զի օրիորդը ամբողջ գիշերը առանձին չմնայ պավիյոնին խորը։ Օրիորդը կը սիրէ պավիյոնին մէջ անցընել տաք օրերուն։ Անշուշտ դղեակէն աւելի զուարճագեղ կը գտնէ զայն, և անոր կառուցումէն՝ այսինքն չորս տարիէ ի վեր հոն կը հաստատուի ամէն գարնան։ Ձմեռը, դղեակ կը դառնայ օրիորդը, որովհետեւ բնաւ վառարան չկայ Դեղին Սենեակին մէջ։

(Շարունակելի)

հոս այս անխառն պատուաբերութիւնս ու շնորհաւորել Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը, երաժշտապետը, դպրապետը։

⁂ Կ'արժէ չնշել այս Շաբաթական Քրոնիկներուն մէջ, — որոնք գրական ու գեղարուեստական նիւթերով չէ՛ միայն որ կը զբաղին, այլ մեր Բարեգործական Հաստատութեանց շուրջն ալ կը յածին երբեմն, — թէ Գալֆաեան Որբանոցին Խնամակալութիւնը հրատարակեց 1906 տարեշրջանի մատակարարութեան հաշուեցոյցը։ Նիւթական կանոնաւոր գործառնութեան մը պատկերացոյցն է ան, որ նոյնքան պատիւ կը բերէ Խնամակալուհի Տիկիններուն և իրենց գործօն պաշտօնակից Բարթող էֆ. Թէլեանի մարդասիրական զգացումներուն՝ որքան անոնց դրական մտքին, ինչ որ սովորաբար հազուադէպ երեւոյթ մըն է փափուկ սեռին մէջ։ Բարեխնամ Սրբուհի Մայրապետի հիմնած Հաստատութեան ելեւմուտքը 1906ին կը փակուի 1003 ղրշ.ով, իսկ նոյն տարւոյ դեկտեմբեր 18ին, 3949 ղրշ.ի գումարի մը կը յանգի հաշուեցոյցը։ Աւելորդ է մտնել թուանշաններու մանրամասնութեանց մէջ, զորս հրատարակեց Արեւելք։ Գովել կատարուած ազնիւ գործին, անոր վրայ գրուատական բառ մը իսկ ցայտեցնել փորձելը՝ կը վախնանք որ վիրաւորէ համեստութիւնը Տիկին Սրբուհի Կ. Գարակէօզեանի (ատենապետ) և Տիկին Վասիլուհի Գարակէօզեանի (ատենադպիր) առաջինի Տիկիններուն՝ որոնք՝ իրենց ընկերային բարեկիրթ դիրքին մէջ հաճոյք կըզգան, ամէն շաբթու, վերելքը կատարել Խասգիւղի բարձունքին, անձամբ քննելու համար սանուհիներուն կրթական և առողջական վիճակը, տեսնելու համար անոնց ձեռագործները, ճաշակելու անոնց աղքատիկ՝ բայց մաքուր սեղանէն և մայրական սրտասպնդիչ յորդորներ ուղղելու։

Կը յուսանք, ուրեմն, արձանագրելով այս հաշուեցոյցին մատուցումը Ս. Պատրիարք Հօր, իբրեւ հաւաստիք մը՝ ընտանեզուրկ աղջիկներու նուիրուած անձնուէր խնամակալութեան։

ԳԱՄԷՐ

ՄԱՐԴՈՒՍ ՁՄՌԱՆ ՔՈՒՆԸ

ՖԱՔԻՐՆԵՐՈՒ ՆԵՆԳԸ

Ծանօթ հնդկագէտ Րիչար Շմիտ Ֆաքիրները եւ Ֆաքիրութիւնը անունով պատկերազարդ գիրք մը հրատարակեց Պերլինի մէջ, որ Հնդկաստանի բնիկներուն կեանքէն զանազան զարմանալիքներ կը պարունակէ. պատմութիւններ, աւանդութիւններ, իրողութիւններ, որոնք իրենց տեսակին մէջ թէ՛ վաւերական և թէ՛ հետաքրքրական են։ Այս անգամ կը բաւականանամ մաս մը ներկայացնել անոնցմէ։ 1837ին Լահօրի մէջ ապրող Ֆաքիրի մը պատմութիւնը կայ հոն, զոր Րիչարտ Շմիտ կը պատմէ ականատեսի մը, այն է Ֆրանսացի զօրավար Վէնդուրայի ներկայութեամբ։ Այս Ֆրանսացին Բէնճապի մէջ Ռունճիդ Սինկ Ռաճային քով պաշտօնի կոչուած էր։ Ֆրանսացիին պատմութիւնը աս՛ է.—

«Օրին մէկը հնդիկ Ֆաքիր մը Ռունճիդ Ռաճային ներկայանալով ըսաւ թէ ողջ ողջ թաղուիլ կը խնդրէ և եթէ 40 օր ետքը իր գերեզմանը բանային՝ ողջ պիտի գտնէին զինքը։ Ռաճան ընդունեց Ֆաքիրին խնդրանքը և իր ապարանքին մօտ բլուրի մը վրայ ամուր տնակ մը շինել տուաւ, մէկ դուռով։ Որոշուած օրը Ֆաքիրը եկաւ, և խնդրեց որ թէ՛ իր մահաքունին և թէ արթննալուն ատեն թող տրուի որ իր ծառան հսկէ իր վրայ, վասն զի պէտք եղած հրահանգները անո՛ր հաղորդած էր։ Ֆաքիրը իր մահուան քունը նինջելու համար քանի օրէ չափ նախապատրաստութիւն մը ըրաւ, և այդ միջոցին Ռաճան հսկողութեան տակ պահեց զայն։ Բանն օր լոկ կաթ խմեց, և այդ ալ՝ այնչափ միայն որ աղիքներուն մէջ բան չմնար։ Երբ քանի օր ետքը պատրաստ էր իր քունն սկսելու, Ռաճային բոլոր պաշտօնեաներուն ներկայութեան, որոնք նոյնչափ հետաքրքրուած էին Ֆաքիրին վիճակին, Ֆաքիրը խցեց իր մարմնոյն բոլոր ծակերը մեղրամոմով և սկսաւ մինչեւ դէպի ներս քաշել շունչը։ Ետ ինկաւ, պաղեցաւ աչքերը գոց։ Մեռեալի մը ամէն նշանները կ'երեւէին անոր վրայ. միայն գլխուն մէջտեղը կիզիչ տաքութիւն մը կար և արիւնը այն աստիճան խռնուած էր հոն որ ձեռք չէր դիմանար։ Մարմնոյն միւս մասերը պաղ էին։ Ֆաքիրն այս վիճակով դագաղի մը մէջ դրին ու կափարիչն ալ ամուր մը գոցելով տարին վերոյիշեալ տան մէջ պատրաստուած գերեզմանին մէջ տեղաւորեցին։ Դագաղին վրայ տախտակներ դնելով հողով ծածկեցին գերեզմանը և գետնին հաւասարեցնելով ցորեն ու բրինձ ցանեցին վրան։ Տանը դուռը գոցեցին երկու բանալիով որոնց մէկը Ռաճային գանձապետին և միւսը իր (Վէնդուրա զօրավարին) քով մնաց։ 8-10 օրն անգամ մը Ռաճային ներկայութեամբ կը քննուէր գերեզմանը և կը տեսնուէր որ ձեռք դպչուած չէ անոր, մանաւանդ գիշեր ցորեկ ալ հսկողներ անպակաս էին։ Քառասուներորդ օրը գերեզմանն ու դագաղը բացուելով Ֆաքիրը նոյն վիճակին մէջ պառկած գտնուեցաւ. միայն քիչ մը դեղնած էր։ Ֆաքիրին ծառան հաստ չերմ մը հացը տաքցուած վիճակի մէջ երկու մատով բռնած, Ֆաքիրին գանկին վրայ դրաւ որ թաղման օրուան պէս տաք էր, չփեց անոր անդամները և բացաւ մարմնոյն մեղրամոմով խցուած ծակերը։ Ֆաքիրը բացաւ աչքերը, բայց խելքը գլուխը չէր։ Տաք ջուր պատրաստելով, Ֆաքիրը լոգցուց անոր մէջ և խելքաբերեց։ Ռաճան մեկնեցաւ այս զարմանալի յարութեան տեսարանէն. և նոյն իրիկունը Ֆաքիր Ռաճային ապարանքը եկաւ այն վիճակին մէջ, որով սկզբան երեւցած էր։»

Րիչարտ Շմիտ ուրիշ նմանօրինակ զարմանալի դէպք մըն ալ կը պատմէ.— 1828ին, երբ անգլիացի հազարապետը Բոնքոնի մէջ զինուորական կայանին հրամանատար էր, օր մը դատական բնիկ պաշտօնեայ մը՝ Պրահման մը խնդրեց իրմէն թոյլ տալ «իր երկրացի սուրբերէն մէկուն» որ ութ օրի չափ ողջ թաղուի զինուորական շղթային մէջ։ Անգլիացի հազարապետը բաւական ընդդիմանալէ ետքը, տեղի տուաւ կրկնակի աղաչանքներուն — վասն զի սուրբը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէր զինուորական շղթային մէջ գտնուած հողին վրայ ընել իր փորձը, առարկելով թէ ասով լաւագոյն ապացոյցը տուած պիտի ըլլար թէ խաբեբայութիւն չէր իր ըրածը. մինչդեռ հակառակը պիտի կարծուէր՝ եթէ ուրիշ տեղի մը վրայ կատարէր այդ փորձը—պայմանաւ միայն որ պէտք եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէր խաբեբայութեան մը առաջքն առնելու համար։ Ասոր վրայ՝ «սուրբ մարդ»ը բաց դաշտին մէջ հազարի չափ Հնդիկներու ներկայութեան, առանց դագաղի, և միայն ուղղի սաւանի մէջ պատուած 3—4 ոտք խոր գերեզմանի մը մէջ դրուեցաւ։ Մէկ քանի պահապաններ դրուեցան գերեզմանին մօտ, պատուէր տրուելով անոնց որ ո և է մէկուն թող չտան անոր մօտենալու։ Այդ պահապանները, որ երկու ժամը անգամ մը կը փոխուէին, աչալուրջ կերպով կը հսկէին որ չըլլա՛յ թէ Հնդիկներէն մէկը «սուրբ մարդը» ծածկող օրինակ հողէն կտոր մը առնէր։ Անգլիացի հազարապետը երեք օր ետքը, պահապաններէն տեղեկանալով թէ գերեզմանը անշարժ մնացած է, կասկածեցաւ թէ մի՛ գուցէ ողջ թաղուած մարդը իրօք մեռած ըլլալով, անհաճոյ հետեւանքներ ունենար իրեն համար, և պաշտօնազուրկ ըլլալէ, մանաւանդ անձնապատասխանութեան իբր մեղսակից դատապարտուելէ վախնալով, անմիջապէս հրամայեց բանալ գերեզմանը և դուրս հանել «սուրբ մարդը»։ Սուրբին թաղման բարեխօսող Պրահմանը՝ վերյիշեալ պաշտօնեան՝ զայրանալով անգլիացի հազարապետին քով փութաց՝ խնդրելու որ անհոգ ըլլայ, վասն զի այդ սուրբը շատ անգամներ այդպէս թաղուած է առանց վնասուելու, և աղաչեց որ ինը օր սպասէ։ Բայց անգլիացի սպան մերժեց և ձին հեծնելով դաշտ գնաց մտահոգութեամբ։ Հոծ բազմութեան ներկայութեամբը գերեզմանը բանալ տալով, զարմանքով տեսաւ թէ թաղուածը պաղ ու պիրկ էր. դուրս հանել տուաւ զայն, և շարժելով տեսաւ թէ իրօք մեռած էր։ Այդ պահուն սուրբին երկու աշակերտները յառաջ անցան և տեսակ մը օծանելիքով չփեցին անոր գլուխը, աչքերը, ձեռքերը և ոտքերը, մանաւանդ սրտին վրայ։ Քառորդ ժամէ մը ետքը, կենդանութեան նշաններ երեւցան և ժամ մը ետքն ալ սուրբը իր ֆիզիքական և մտաւորական կարողութիւնները վերստանալով, ընդունեց Հնդիկներուն նուէրները, մինչ անգլիացի հազարապետը ուրախանալով որ իր վախն անհիմն [illegible] դէպքերը յիշելէ ետքը կը յաւելու.—

«Այս դէպքերը անվիճելի են, թէպէտ վերջին տարիներու մէջ մահաձանգոշ նիրհող այդ Ֆաքիրները խաբեբաներ կը նկատուէին։ Պրահմ բնախօսը Ֆաքիրներու այդ վիճակը մարդուս ձմեռնային քունը կ'անուանէ։ Ցեմաքնի բժշկական ուսումնասիրութեանց մէջ ալ գրուած է թէ «հնդիկ կախարդներուն այդ խաղին հիմը սրտին գործունէութիւնն ըստ կամս յամրացնելն է։ «Թմրեցուցիչ բոյսեր ալ կը գործածուին այդ բանին համար։ Ֆաքիրները, ասկէ զատ, տեսակ մը աճպարարական ձեռնհասութեամբ, այն աստիճան կը զբաղեցնեն իրենց շուրջը գտնուողներուն երեւակայութիւնը, որ կարծես կը հմայուին և անիրականը իբր իրական կ'երեւի իրենց։ Հնդկաստանի մէջ Ֆաքիրներուն այս տեսակ աճպարարական խաղերուն յայտագիրները բրիտանական ազնուականաց տարօրագրութիւններով կը բաշխուին եղեր ամէնուն։ Այսպէս, վերոյիշեալ գրքին մէջ ցուցուցած է տեղեկագիր մը, ուր ֆաքիր մը օդին մէջ դէպ ի վեր կը նետէ թելի կծիկ մը. ասա կը բարձրանայ այնչափ, որ ներկայ գտնուողները իրենց հիացման մէջ աչքէ կը կորսնցնեն զայն։ Կծիկը քանի վեր ելլէ, թելերը կը քակուին կծիկէն, ծայրը գետնին վրայ կը մնայ, մինչ միւս ծայրը, երբ թէ ամպերուն կը հասնի։ Այդ միջոցին ֆաքիրը կը հրամայէ պատանիի մը վեր մագլել այդ թելէն. տղան կը հնազանդի և, ըստ երեւոյթին, այնչափ արագապէս կը մագլէ որ մէկ քանի վայրկեանէն կարելի չըլլար զայն տեսնել։ Այդ միջոցին Ֆաքիրը կը հրամայէ տղուն՝ վար իջնել. հակառակ կրկնակի հրամաններուն, տղան չի հնազանդիր։ Ասոր վրայ՝ ֆաքիրը բարկանալով դանակ մը կ'առնէ և թելին վրայէն մագլելով տղուն վրայ կը խոյանայ դէպ ի վեր։ Քիչ մը ատեն, խոր լռութենէ մը ետք, օդին մէջ, բարձրէն սրտաճմլիկ աղաղակներ կը լսուին. պատանիին արիւնլուայ գլուխն ու մարմինը վար կ'իյնան։ Հասարակութիւնը սոսկումով և զայրացկոտ երեւոյթ մը կ'առնէ, այնչափ որ վար իջնող ֆաքիրը որպէս թէ վախնալով որ կեանքը վտանգուի՝ կը փութայ դարմանել իր չարագործութիւնը։ Կը ժողվէ պատանիին անդամները, մէկ քանի բառեր կը մրթմրթայ և օդին մէջ մատով դէմքեր կը գծէ։ Անմիջապէս դիակին յօշոտուած մասերը ի մի հաւաքուելով, պատանին ուրախ զուարթ, ոտք կ'ելլէ և կը խնդայ։

Այսպիսի խաղեր, զոր զանազան ֆաքիրներ յաճախադէպ կը գործադրեն, յայտագրի մը մէջ մանրամասնօրէն նկարագրուած են ստորագրուած է հանդիսատեսներէն։ Բայց ամէն ոք շատ զարմացած է, երբ ամերիկացի օրագրող մը այդ խաղին ատեն առած լուսանկարները ցուցադրած է։ Ամէն մէկ նկարին վրայ յայտնապէս կ'երեւի թէ ֆաքիրը և պատանին իրարու հետ խօսելով խնդալով նստած են փսիաթին վրայ. և ուրիշ ոչինչ, ուրկէ կ'երեւի թէ ներկայացուած այդ խաղերը երեւակայական բաներ են։ Ֆաքիրը այդ տեսարանին ամբողջ տեւողութեան միջոցին չէր հեռանար իր փսիաթէն. բերանացի կը նկարագրէր խաղին երեւոյթները, ջանալով վառ պահել իր ունկնդրաց երեւակայութիւնը։ Եւրոպացի գիտուններ կ'ըսեն հիմա թէ Ֆաքիրը իբնօթիզէ կ'ընէ իր ունկնդիրները, և անոնց միտքը այնպիսի վիճակի մը մէջ կը դնէ, որ պատմածը, երեւակայութեամբ, իբր իրողութիւն կը ներգործէ անոնց վրայ։

ԹԱՐԳՄԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Կաթնկեր երախաներուն չի՞նչ թէ գդալով կաթ տալու է։ Մանկական բժիշկ մը այս հարցման կը պատասխանէ հետեւեալը. «Տարակոյս չկայ թէ կաթնկերը ծծելով առնելու է իր սնունդը, որպէս զի բերնի շարժումով լորձունքի գեղձերն ալ գործեն. այսինքն ինչպէս չափահասները որ կերակուրը կը ծամեն ոչ միայն զայն մանրելու այլ ծամելով լորձունքով խառնելու համար, ինչ որ պէտք մըն է մարսողութեան։ Ուստի այն պարագային մէջ ուր կարելի չէ մանուկը բնական կերպով, այն է՝ ստինքով դիեցնել, նախընտրելի է շիշը։ Դգալով կաթ տրուած ատեն երախան թէ՛ շատ օդ կը կլլէ և թէ դժուարաւ կը մարսէ սասը։ Աւելորդ է ըսել թէ մեծ սխալ մըն է տղուն ամէն անգամ լացած ատեն կամ զայն քնացնելու համար, երբ հանդարտեցնել՝ ծծակ բախային բերանը դնել շիշը. կաթնկերին համար շատ վնասաբեր է այդ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանիոյ կայսեր ու կայսրուհիին Անգլիա այցելելուն վրայ Բարիզէն հետեւեալը կը գրեն Վիեննական լրագրի մը.

Ֆրանսայի հանրային կարծիքը, առանց որ ո և է դժգոհութեան և մտահոգութեան, մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցաւ Գերմանիոյ կայսեր և կայսրուհիին կողմէ Անգլիոյ տրուած այցելութեան սիրալիր ընթացքին։ Ամէնէն աւելի երկու վեհապետներուն արտասանած բաժակաճառերն են որոնք, խաղաղութեան ի նպաստ իրենց ջերմագին շեշտերովը, մեծ գոհունակութիւն առաջ բերին Ֆրանսայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ։ Ընդհանուր կերպով գոհունակութեան արտայայտութիւններ միայն կը լսուին իբրեւ արդիւնք այն իրողութեան թէ դէպքերը փայլուն կերպով կ'արդարացնեն եղած գուշակութիւնները, որոնց համաձայն այդ այցելութիւնը բոլորովին պիտի փարատէ երկու մեծ ժողովուրդներու միջեւ եղած թիւրիմացութիւնները որոնք մինչեւ մէկ աստիճան գրաւած՝ վտանգել Եւրոպայի խաղաղութիւնը։ Բարիզի մէջ իրապէս սա ընդհանուր համոզումը կը տիրէ թէ երկու կողմէն յայտնուած բաղձանքներու համաձայն, քաղաքական մասնաւոր խնդիրները դուրս ձգուած են երկու վեհապետաց միջեւ կատարուած տեսակցութիւններէն. բայց միւս կողմէ սա կարծիքը կը տիրէ թէ այդ այցելութեան քաղաքական հետեւանքները հաւանօրէն Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ յարաբերութեանց սիրալիր հանգամանք մը ունենալուն միայն պիտի չսահմանափակուին, և թէ, ընդհակառակը, այցելութեան անուղղակի մէկ հետեւանքը անշուշտ համաձայնութեան մը ձեւին տակ պիտի յայտնուի՝ կարգ մը խնդիրներու համար որոնք կը շահագրգռեն երկու կողմերը։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

Ռուսիոյ 1908ի ելմտացոյցին մէջ նշանակուած սովորական հասոյթները 143 միլիոն րուպլի աւելի են 1906էն և 47 միլիոն րուպլի աւելի իրական հասոյթներէն, որոնք շատ քիչ նշանակուած են 1906 տարւոյն համար։ Ելմտացոյցի վիճակագրութեանց և Ռուսիոյ տարւէ տարի ունեցած բարգաւաճումներուն հետեւանքով կը գուշակուի թէ 1908 տարին ալ հասոյթի աւելցութիւններ ձեռք պիտի բերուին։ Սովորական ծախքերու յաւելումը, որ 144 միլիոն րուպլի է ներկայ տարուան ելմտացոյցի ծրագրին հետ բաղդատելով, սապէս կը բաշխուի.— Պատերազմական նախարարութիւն՝ 43,600,000 րուպլի, ծովային նախարարութիւն՝ 12 միլիոն հարիւր հազար, հաղորդակցութեանց և ճամբաներու՝ 45 միլիոն, ելմտական 6,700,000, կրթական՝ 7,200,000, երկրագործական՝ 12,100,000 և հեռագրական ու թղթատարական՝ 3,200,000։ Արտասովոր ծախքերու մասին 126,600,000 րուպլիի զեղչ մը եղած է՝ 1907ի ելմտացոյցին հետ բաղդատելով։ Արտասովոր ծախքերու գլուխին մէջ կան վարկեր՝ պետական երկաթուղիներու շինութեան և փոխատուութիւն մը մասնաւորներու շահուն համար երկաթուղիներու շինութեան։ Կ'ենթադրուի թէ 1908ին մաքսատան հասոյթները 8,200,000 րուպլի աւելի պիտի ըլլան 1906էն։ Ջինու կողմէ եղած դրամական հատուցումը, Պօքսըրներու խնդրոյն առթիւ, կանոնաւորապէս կը վճարուի։ Ելմտացոյցի ծրագրին մէջ ընդարձակ յայտարարութիւններ կան տնտեսական խնդիրներու համար. ասոնց մէջ կ'ըսուի թէ 1906ին ներածմանց ամենամեծ յաւելումը, որ հարիւրին 25 համեմատութեան հասած է, արդիւնք է Վլատիվոստոք ու Նիքոլայեւսք մեծաքանակ ապրանքներու ժամանման՝ ռուսաճաբոնական պատերազմին ատեն Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ մաքսերու ջնջման հետեւանքով։ Ելմտական նախարարը այդ ծրագրին մէջ կը յայտարարէ թէ ռուսական վարկը յարաճուն կերպով հաստատուն հանգամանք մը կը ստանայ, ինչ որ կը յայտնուի Ռուսիոյ պետական արժեթուղթերուն հաստատուն գիններովը։ Հոկտեմբերի վերջերը Ռուսիոյ մէջ հրապարակի վրայ գտնուած ոսկեդրամի քանակութիւնը 605,900,000 րուպլի էր. իսկ պետական պանքային մէջ ոսկեդրամի պահեստի քանակութիւնը՝ 1,254.800,000 րուպլի։ Ելմտական նախարարը կը յուսայ թէ ամերիկեան տնտեսական տագնապին անպատեհ ազդեցութեանը հակառակ, կարելի է վստահ ըլլալ որ օտար երկիրներու մէջ ռուսական վարկին վիճակը մեծ վնասի մը պիտի չենթարկուի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ ՀՈԼԱՆՏԱ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Հօհէնձոլերն կայս. զբօսանաւը երեքշաբթի առտու կանուխ Իմուիտէն հասաւ՝ նաւահանգիստին ամրոցներէն արձակուած թնդանօթներու և քարափին վրայ հաւաքուած բազմութեան խանդավառ գոչերուն մէջտեղ։ Կայսրուհին, Ամսդերտամի գերման դեսպանը Հօհէնձոլերնի մէջ ընդունելէ ետքը, շոգենաւակով մը ցամաք ելաւ ուր՝ յանուն Հոլանտայի Թագուհիին, Պառօն Պէնտինկ բարի գալուստ մաղթեց։ Կայսրուհին ապա գերման դեսպանին և Իմուիտէնի քաղաքապետին հետ կայարան գնաց։ Կառախումբը Ամսդերտամի մէջ կեդրոնական կայարանը կանգ առաւ, ուր կը սպասէին գերման հիւպատոսն ու իր փոխանորդը։ Բայց որովհետեւ վայրաշարժը փոխելու համար միայն կանգ առած էր կառախումբը, համայնքէն ոչ ոք ներկայացաւ։

— Գերմանիոյ կայսրուհին երեքշաբթի կէս օրէ ետքը ժամը 1ին Ապէլտօօրն հասաւ։ Վիլհէլմինա Թագուհին ողջունեց կայսրուհին, անոր ձեռքը թոթուելով և համբուրելով։ Երկու կողմի հետեւորդները փոխադարձաբար ներկայացուելէ ետքը, կայսրուհին ու Թագուհին, Հայնրիխ իշխանին հետ բաց կառքով գացին Լօ դղեակը, ուր Հոլանտայի մայր-Թագուհին բարի գալուստ մաղթեց կայսրուհիին։ Հօն ընտանեկան շրջանակի մէջ ճաշելէ ետքը, կայսրուհին, Թագուհին և իշխան-ամուսինը ձիով պտոյտ մը ըրին իրենց հետեւորդներով։

ՃԱՊՈՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ճաբոնի ելմտական նախարարին փոխանորդ Պ. Վաքացուքի, որ Ճաբոնի կառավարութեան կողմէ Եւրոպա ղրկուած էր միջազգային դրամական հրապարակները ուսումնասիրելու պաշտօնով, և այժմ Վիեննա հասած է, երկուշաբթի օրը Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի խմբագիրներէն մէկուն հետ տեսակցութեան մը առթիւ ըսաւ, ի մէջ այլոց.— «Ուղեւորութեանս նպատակն է անձամբ ճանչնալ Եւրոպայի մեծ և ազդեցիկ տնտեսական շրջանակները, որպէս զի ապագային պէտք եղած ատեն ուղղակի բանակցիլ կարելի ըլլայ անոնց հետ։ Արդէն Բարիզ, Լոնտոն, Պերլին գացի և քիչ մը ատեն ալ Վիեննա մնալէ ետքը Հռոմ պիտի երթամ։ Եւրոպա գալս փոխառութիւն մը կնքելու համար չէ. մանաւանդ ժամանակն ալ յարմար չէ ատոր։ Ճաբոն կը ջանայ հիմա վերջին պատերազմին պատճառած պարտքը հատուցանել, որուն տոկոսին և գլխաւորին համար տարեկան 11 միլիոն անգլիական ոսկիի պէտք կայ։ Ճաբոնի տնտեսական վիճակը լաւ է հիմա և իր մանաւանդ արտածմանց քանակին տակաւ աւելնալը ապացոյցն է ատոր։ Ճաբոնական ճարտարարուեստը շարունակ կը զարգանայ։ Ճաբոնեւամերիկեան յարաբերութիւններն ալ բարւոքելու վրայ են։ Սան-Ֆրանչիսքոյի վերջին դէպքերն ալ յուսալի է որ մտահոգութիւն պատճառող հետեւանք չունենան և առեւտրական մրցման սահմանին մէջ մնան։»

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Բէքինէն երկուշաբթի օրուան թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճաբոնները փութով կ'աշխատին Մանչուրիոյ մէջ հեռագրական թելի մը հաստատման։ Թաքէսուի մէջ և ուրիշ մէկ քանի տեղեր հեռագրական կայաններ բացած են, ուր աշխարհի բոլոր մասերուն համար հեռագիրներ կ'ընդունին ճաբոնական սակացոյցին համաձայն։ Ջին ի զուր կը բողոքէ։ Հիմա բանակցութիւններ կը կատարուին Ջինու և Ճաբոնի միջեւ հարաւային Մանչուրիոյ հեռագրական թելին համար։ Ռուսիա ընդունեց Ջինու պահանջումները՝ հիւսիսային Մանչուրիոյ հեռագրական թելերուն համար և այդ նպատակով համաձայնութիւն մը կնքեց Ջինու հետ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Պերլինէն հետեւեալը կը հեռագրեն Թանի.— «Պեթերսպուրկէն Պերլինէր Թակեպլադի ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ոստիկանութիւնը Վարշաւիայի մէջ զինուորական լրտեսութեան ընկերութիւն մը երեւան հանած է, որ դրացի տէրութեան մը կը վաճառէր Ռուսիոյ զօրահանութեան ծրագիրները։ Այդ մարմնոյն պետը, Ք. Երֆէլշթայն անուն վաճառական մը, յարաբերութեան մտած էր զօրահանութեան դիւանին պաշտօնեաներուն հետ և իր ձեռք անցուցած գրութիւնները կը յանձնէր գերման զինուորական լրտեսներու գործակալի մը։ Այդ գործը կը յիշեցնէ Կրիմ գնդապետին արարքը, որուն հետեւանքով ռուս կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ գերման սահմանագլուխին վրայ փոխել զօրահանութեան իր բոլոր ծրագիրները և մէկ քանի ամրութիւնները։»

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.— Անգլիոյ Թագաւորին եռամսեայ ծախքը 1,600,000 ֆրանք է, զոր իր հաշուակալը՝ Սըր Ռոպերտ Նայկըլ Քիրկպքօք կը բաշխէ։ Ասկէ զատ պետական գանձէն ամէն եռամսեայ համար 100,000 ֆրանք սահմանուած է՝ արքայական պալատան մատակարարութեան համար։ Թագաւորը եկամուտի ուրիշ աղբիւրներ ալ ունի. Նախ իր անձնական գանձը 2,200,000 ֆրանք կը բերէ. ապա Լանքասդըրի կոմսութեան եկամուտը որ 1,480,000 ֆրանք է. և վերջապէս իր ընտանեկան ստացուածքը. ասոնցմէ դուրս են պանքաներուն մէջ պահած ստակաւոր գումարները։ Էտուարտ Թագաւորը, Կալլէսի իշխան եղած ատեն, անձնական գանձապահ մը ունէր՝ Սըր Տէյթըն Բրօուն, որ ցարդ կը վարէ նոյն պաշտօնը. այդ է որ Թագաւորին հետ է միշտ և կը վճարէ պէտք եղած դրամը։ Էտուարտ Է. դրամ չի պահեր իր գրպանը։ Իր գրպանին մէջ կայ թղթակենակ մը, ոսկիէ մատիտ մը, ժամացոյց մը և փոքր ծխոթատուփ մը։ Հազուադէպ է որ մէկ-երկու ոսկի ունենայ իր քով։

ՏԻԿԻՆ ՆԷՅԱԼԷՐ-ԼԷԻ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Միւնիխէն կը հեռագրեն Բարիզի Թերթերուն թէ Տիկին Նէյալէր-Լէ որ թէեւ գրական յաւակնութիւններ ունի, բայց քանի մը այլանդակ գործեր միայն հրատարակած է, Գամպէրկ կը բնակէր 20 ամսէ ի վեր։ Իր տարօրինակ քօղէտտլէները ու առանձին շարժուձեւերը ամէնուն ուշադրութիւնը կը գրաւէին։ Իր խելացիութեան շնորհիւ, բարձր դասակարգի ընտանիքներու մէջ մուտ գտած էր շուտով. բայց շատ չանցած՝ դիտուեցաւ որ մանկամարդ աղջիկներու ընկերակցութենէն միայն հաճոյք կը զգար, որոնց «տարօրինակ աղջիկը պատմութիւններ պատմած էր» գաղտագողի։ Այս աղջիկներէն մէկը իրողութիւնը հաղորդեց իր նշանածին՝ Պ. Միլլէրի՝ որ ազդարարեց իր խօսեցեալին ծնողաց։ Տիկին Նէյալէր-Լէ՝ հրաւիրուելով իր այցելութիւնները դադրեցնել, հետամուտ եղաւ գտնելու այս անգաղտնապահութեան հեղինակները, և յանդգնութիւնը ունեցաւ մինչեւ իսկ վատահամբաւութեան դատ բանալու անոնց դէմ։ Լաւագոյն ընկերութեան պատկանող բազմաթիւ տիկիններ դատարան ներկայանալով, հաստատեցին թէ Տիկին Նէյալէր-Լէ իրենց նկատմամբ շատ... առանձին ընթացք մը ունեցած էր։ Ննջասենեակի սպասուհիներ վկայեցին թէ այդ առանձինը այնպիսի առաջարկներ ըրած էր իրենց, որ ամօթէ չէկնէր էին։ Վերջապէս երկու բժիշկներ կանչուելով, հաստատեցին թէ ամբաստանեալը վարակուած էր androgyne կոչուած հիւանդութենէն որ խիստ հակումներ կուտայ դէպ ի իգական սեռը։ Այս պայմաններուն մէջ, դատարանը նկատելով որ վատահամբաւութեան յանցանքը գոյութիւն չունի, և եղածը բնական մոլութեան մը հետեւանք է պարզապէս, անպարտ արձակեց այս գայթակղալից դատին բոլոր... հերոսուհիները։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. Պալատ դարձաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵՌՆՈՒԹՈՒՄ.— Երէկ, ուրբաթ, Սելամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Իտալիոյ դեսպան Իմփէրիալի մարքիզը պատիւ ունեցաւ ուղղակի պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Կ. Վեհափառութեան և Իտալիոյ Վեհ. Թագաւորին կողմէ Վեհ. Սուլթանին ղրկուած գիրը մատոյց։

ԽՈԼԷՐԱՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ.—Պաշտօնական Ձեկուցում մը հետեւեալը կը ծանուցանէ.

«Քաղաքապետութեան պաշտօնական մէկ տեղեկագիրը կ'ըսէ.— Գոհութի՛ւն Աստուծոյ, Կ. Պոլսոյ մէջ հանրային առողջապահական վիճակը կատարելապէս գոհացուցիչ է։ Քաղաքին մաքրութեան մեծ հոգ կը տարուի։ Եղանակին բերմամբ առաջ եկող հիւանդութիւններն իսկ գոյութիւն չունին։ Թաղապետական բժիշկները ամէն ժամանակ և մանաւանդ այս միջոցիս մեծ ուշադրութեամբ կը կատարեն իրենց պարտականութիւնները։ Բէպպահճէ խանին մէջ ուխտաւորներէն կասկածելի ախտանիշներով հիւանդացած երկու հոգիէն մէկը առողջացած է։ Այդ հիւանդութեան հետեւանքով ամէն միջոցներ ձեռք առնուած են առանց ժամանակ կորսնցնելու և պէտք եղած տեղերը տեղեկութիւն հաղորդուած է։ Միւս ուխտաւորներուն նկատմամբ ալ գիտական ու օրէնական բոլոր միջոցները ձեռք առնուած են։ Ասոնց մեծ մասը, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Հիճազ ղրկուած են։ Առողջապահական վարչութեան որոշմամբ՝ անոնք որոնց համար պէտք տեսնուած է, իսկոյն և առանց յարաբերութեան Գավաքի մաքրանոցը ղրկուելով, հոն անոնց բոլոր պէտքերը հոգացուած են։»

—Ուխտագնացութեան եղանակին մէջ գործադրուելիք կանոնագիրը, որուն մէկ մասը երէկ հրատարակեցինք, կը տրամադրէ նաեւ թէ Հնդկաստանի կամ Սինէի նաւահանգիստներէն և քոլէրայէ, ժանտախտէ ու դեղին տենդէ վարակուած տեղերէ եկող նաւերը, եթէ ատոնց մէջ այդ հիւանդութեանց դէպք պատահած չէ, Գամարանի մաքրանոցին պաշտօնական վկայագիր մը ցոյց պիտի տան՝ հաստատող թէ ուխտաւորները շոգենաւը նստելէ առաջ առողջապահական ամէն միջոցներ ձեռք առնուած են. այդ պարագային ուխտաւորները եօթը օր քարանթինա պիտի սպասեն. իսկ այդ պայմանները եթէ լրացուած չեն, տասը օր։ Այն նաւերը, որոնց մէջ վերոգրեալ հիւանդութիւններէն դէպքեր պատահած են, վարակուած նկատուելով, տասը օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին. առողջապահական միջոցները պիտի գործադրուին. հիւանդ ուղեւորները և ուխտաւորները մաքրանոցին հիւանդանոցը պիտի փոխադրուին. եթէ մաքրանոցին մէջ դէպքեր պատահին, ուխտաւորները փոքր խումբերով պիտի մեկուսացուին և իւրաքանչիւրը տասերկու օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուի։ Այդ քարանթինան պիտի կրկնուի ամէն անգամ նոր դէպք պատահելուն։ Երբ բժիշկները տեսնեն թէ ախտին տարածման վտանգը բոլորովին անհետացած է, այդ պարագային միայն հիւանդները պիտի կրնան մաքրանոցէն դուրս ելլել։ Շոգենաւը Գամարանէն Ճիտտէ գացած միջոցին եթէ հիւանդութիւն պատահի, շոգենաւը Գամարան վերադառնալով նորէն առողջապահական կանոնները պիտի գործադրուին. Ճիտտէ ժամանելուն ուխտաւորները մաքրանոցին մէջ հինգ օրուան քարանթինայի ու ախտահանումներու պիտի ենթարկուին։ Ուխտագնացութեան պահուն եթէ քոլէրա, ժանտախտ ու դեղին տենդ ծագի, Պասրայի ծոցին օսմ. ու պարսկական նաւահանգիստները երթալիք ուխտաւորները եօթը օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին Գամարանի մէջ։ Վերոգրեալ տրամադրութիւնները գործադրելի պիտի ըլլան նաեւ այն պարագային երբ Եգիպտոսի առողջապահական վիճակին բերմամբ անհրաժեշտ նկատուին։ Քոլէրա, ժանտախտ ու դեղին տենդ ծագած տեղերէն բերուած վաճառքները, եթէ վարակման ենթակայ չեն և եթէ զայնք փոխադրող շոգենաւին մէջ նոյն հիւանդութիւններէն դէպք չէ պատահած, նաւին մէջ պիտի թողուին և ապանխտումէ ու առողջապահական տուրքէ զերծ պիտի ըլլան։ Հին ու գործածուած առարկաները, գործածուած կերպասները, չլուացուած բուրդեր, հին բամպակները և վարակման ենթակայ առարկաները մաքրանոց փոխադրուելով պիտի ապանխտուին և առողջապահական տուրքի պիտի ենթարկուին։ Նամակները, պայգերկալ թուղթերը, գիրքերը, լրագիրները և գործի վերաբերեալ գրութիւնները, քոլերաթաղներէն զատ, առողջապահական միջոցներու պիտի ենթարկուին։ Նկատելով որ վաճառականի ապրանքները կարելի չէ անորոշ ժամանակի մը համար քարանթինայի ենթարկել, ատոնց մասին ըլլալիքը այն է թէ՝ մուտքերնին կա՛մ բոլորովին արգիլելու է և կա՛մ ապանխտումներու ենթարկելու է։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.— Երէկ իրիկուն ալ Անատոլիի ու Ռումէլիի կայս. նահանգներու եւ Կ. Պոլսոյ բնակիչներէն բազմաթիւ աղքատ ուխտաւորներ Գոնեա շոգենաւով Հիճազ ղրկուեցան, ինչպէս կ'ըլլայ ամէն տարի։ Ասոնց ճամբու ծախքը կայս. մասնաւոր Արկղէն շնորհուեցաւ։ Կայս. մասնաւոր Թիկնապահ Մէհմէտ փաշա հսկեց ասոնց շոգենաւ փոխադրուելուն վրայ և հարկ եղած միջոցները ձեռք առաւ անոնց հանգստաւէտութեանը համար։ Ամէնքն ալ բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին կենաց համար։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց հազար ղրուշի բարձրացնել այն ամսաթոշակը որ ելմտական գանձէն կողմէ յատկացուած է Գաթէմմունիի Նախկին կուսակալ վախճանեալ Իպրահիմ Բէյ դէպ փաշայի կնոջ՝ Զիլխա հանըմի։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց պատուանշանական ոսկի պարգեւ տալ Թօքաթի գաւառին Էրպաա գաւառակին Թէքէ գիւղախմբին միւտիր Սալիհ էֆ.ի, Ամասիոյ ոստիկան-զինուորներէն Սալիհ և Էրպաա գաւառակին ոստիկան-զինուորներու տասնապետ Պէքիր աղաներու, իբրեւ վարձատրութիւն այն ծառայութեանց զորս մատուցած են աւազակներ հալածելու և ձերբակալելու առթիւ։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ դրամական պարգեւներ շնորհուեցան ընտանիքներուն երկու զինուորներու, որոնք Նիքսարի Պալքանին վրայ աւազակներու հետ կատարուած ընդհարումին ատեն մեռած են։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ կանոնագրին 25րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Էտիրնէի նահանգին կեդրոնին մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ։

ՏԱՐՈՒՇՇԷՖԱՔԱՅ վարժարանին շըր ջանաւարտները գաւառներու մաքսատանց մէջ ալ պաշտօնի պիտի կոչուին։

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Հինգշաբթի օրուընէ ի վեր գեղեցիկ օդը կը շարունակէ և ցուրտն ալ այնքան սաստիկ չէ առաջուան հետ բաղդատելով։

— Էրզրումէն կը գրեն թէ ձմեռը յանկարծակի եկեր է։ Հիմա Էրզրումի մէջ մէկ մետր բարձրութեամբ ձիւն կայ. Ջերմաչափը զերոյէն վար 24 աստիճան ցոյց կուտայ։

— Էտիրնէի մէջ անցեալ շաբթու տեղացած անձրեւները նպաստաւոր եղած են երկրագործներուն, որոնք ցանքի սկսած են։ Այս պարագան նպաստած է արմտիքներու հրապարակին։ Վաճառանիւթերու գինը անցեալ տարուանէն աժան է, վասն զի երաշտութեան հետեւանքով անասուններէն բաւական փոյթ կորսուած է։ Էտիրնէի մէջ հացին երեք հարիւր տրամը 60էն 48 փարայի իջած է։

— Ռումանիոյ ամէն կողմերը օդերը յանկարծ ցրտած են։ Պուքրէշի մէջ ցուրտին սաստկութենէն [illegible] երեւցած է. մէկ շաբթուան միջոցին նոյն հիւանդութենէն 17 հոգի մեռած են։ Քէօսթէնճէի շրջակայքը գիւղացի մը սառեր է։

ՊՐՈՒՍԱՑԻՆ կը գրեն թէ մետաքսի գիներուն անկումը աննպաստ ազդեցութիւն մը գործած է հրապարակին վրայ։ Բերքին ատեն սուղ գինով խոզակ ծախու առած գործարանները հիմա հարկադրուած են իւրաքանչիւր հակի յիսուն ոսկի վնասով ծախել և կամ գիներու բարձրանալուն սպասել։ Գործարաններուն մէջ մեծաքանակ պատրաստ ապրանք կայ։

ՍՈՒԷԶԻ ջրանցքէն Նոյեմ. 11էն 20 (Ն. Տ.) անցած նաւերու թիւն է 97 և գոյացած հասոյթ՝ 2,650,000 ֆր.։

ԷՆԳԻՒՐԻՒ կարօտ երկրագործներուն սերմի համար մինչեւ հիմա տրուած գումարներէն զատ, տասնըհինգ հազար ոսկի եւս պիտի տրուի։

ԱՆՑԱԳԻՐՆԵՐԸ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, ծանոյց թէ անցագիր ստանալու համար Թաղերէ տրուած տպագրուած իլմուխապէրներուն վրայ «անցագիրը և բասբօրը եթէ ուրիշին տրուի պատասխանատուութիւնը մեզի կը վերաբերի» պարբերութեան աւելցուելուն նպատակն է անցագիր և բասբօր ստանալու առթիւ գործուած զեղծումներուն առաջքը առնել, որով իլմուխապէրները տալիք իմամը, մուխթարը, թանճին և օթէլճին անձամբ իրենց ճանչցած և կամ դատարկապորտ մը չըլլալը գիտցած մարդուն իլմուխապէր տալու պիտի չվարանին։ Արդէն իլմուխապէր ուղղողներն ալ երաշխաւոր կուտան, որով այդ մասին վարանելու պատճառ մը չկայ։

ՊԷՐՈՒԹԻ ֆրանսական բժշկական վարժարանէն 29 շրջանաւարտ բժշկութեան վկայական ստացած են և վեց ալ դեղագործութեան։

ԳՈՆԻԱՅԻ դաշտը ոռոգելու ծրագիրը երբ գործադրուի, 850,000 արտավար հողերու արժէքը բարձրանալով արդասաբեր պիտի ըլլան։ Ջրանցքին երկայնութիւնը 160 քիլոմեդր և լայնութիւնն ալ 24 մեդր պիտի ըլլայ։ Այդ ջրանցքին կցուած 2200էն աւելի երկրորդական ջրանցքներ պիտի շինուին։ Ջուրին քանակութիւնը 24 ժամուան մէջ երկու խորանարդ մեդր պիտի ըլլայ։ Շինութիւնները 1908ի գարնան սկսելով հինգ տարիէն պիտի աւարտին։

ՌՈՆԳԱՐՈԱՆԻ եզերքէն, երէկ, մարդու դիակ մը գտնուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով տեսնուեցաւ թէ ձուկերը կերած էին դիակին մէկ մասը։ Վրայէն Իպրահիմ անունով կնիք մը գտնուեցաւ, ուրկէ հաստատուեցաւ թէ խալամ է։ Երկու շաբաթ ջուրին մէջ մնացած ու խեղդուելով մեռած էր։

ԷՐԶՐՈՒՄԷՆ մեզ կը գրեն. — «Անգլիոյ Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Էրզրումի անգլիական հիւպատոսարանին մէջ, հիւպատոս Պ. Եանկի կողմէ փայլուն ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ և երեկոյին շքեղ պարահանդէս մը տեղի ունեցաւ, որուն ներկայ գտնուած են, յատուկ հրաւէրով, նահանգին կուսակալ Վէհապ փաշա, զինուորական հրամանատար Ապտուլ Ահմէտ փաշա, կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնատարք, ամբողջ հիւպատոսական մարմինը իրենց ընտանիքներով, Գ. Աբուլեան և Ն. Գալֆայեան էֆ.ք և քաղաքին բարձր դասակարգին պատկանող ուրիշ ծանօթ անձնաւորութիւնք։ Հրամանատարութեան կողմէ յատկապէս ղրկուած զինուորական նուագախումբն ալ մեծ փայլ մը տուաւ այդ հիւպատոսական պարահանդէսին։»

ՊԱԼՔԱՆ ապահովագրական Ընկերութեան գրասենեակները պիտի փոխադրուին յառաջիկայ չորեքշաբթի նոյ. 14/27 Կ. Պոլիս, Անանիատիս խան, Ա. յարկ, թիւ 12, 13 և 14։

ԲԷՐԱ. Թարլա Պաշը Ճատտէսի թիւ 112 խանութը հաստատուած Պ. Սոքրատ Սարաֆեքի յաճախորդները խիստ գոհ պիտի մնան, վասն զի հոն պիտի գտնեն ամէն տեսակ առաջնակարգ վառարաններ՝ բոլոր կողմածներով, ելեկտրական զանգակներ, կազարէ խողովակներ, լոգարաններ, Թիթեղեայ ամէն տեսակ առարկաներ ևայլն։ Վառարանի ու ելեկտրական զանգակի զետեղումներն ալ գոհացուցիչ ու աժան կերպով կը կատարուին։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԵՕՆՆԷՔՃՈՒԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիզի օսմանեան ընդհ. հիւպատոսը Ս. Պատրիարք Հօր հաղորդած է բարեյիշատակ Եօննէքճուի գոյքերուն և դրամական հարստութեան պաշտօնական ցուցակը, ուսկից կ'երեւայ որ հանգուցեալը Քրէտի Լիոնէ պանքային մէջ ունի 150,000 ֆր. արժողութեամբ ֆրանսական ռանդ և Մոսկովայի 50,000 րուպլի պահանջք՝ Օտեսա ու Քիշնէվ գտնուող անհատներէ։

Մոսկուաբնակ Պ. Ժամհարեան որ Ս. Պատրիարքին յանձնարարութեամբ մօտէն կը ղեկավարէ այս կտակային խնդիրը, հաղորդած է Ն. Սրբազնութեան թէ Քիշնէվի մէջ գտնուող Անտրէյ Կրաւինիսքիի գոյքերը աճուրդի հանելու դէմ եղած բողոքները անհետեւանք մնացին և աճուրդի պիտի հանուին ի մօտոյ, գանձելու համար հանգուցեալին պահանջքը որ հիմա Ազգին պահանջքն է և թէ ինք՝ Պ. Ժամհարեան՝ անձամբ ներկայ պիտի գտնուի այս գործողութեան։

*, Ինչպէս կը յիշուի, Ս. Պատրիարք Հայրը ասկէ առաջ դիմում ըրած էր առ ի կառավարութեան մօտ, որպէս զի Անդրանիկ Եօննէքճուի կտակած գումարէն 100ին 12 օրէնական տուրքը չգանձուի, նկատելով կտակին բարեգործական հանգամանքը։ Ն. Սրբազնութիւնը պատասխան ստացած է թէ դժբախտաբար կարելի չէ գոհացում տալ այս խնդրանքին, օրէնքը բացարձակ ըլլալուն պատճառաւ. կ'աւելցուի այս առթիւ թէ նո՛յն իսկ Բուլկարու կողմէ արտասահման գրուած բարեգործական հաստատութեանց ի նպաստ կտակուած գումարներէն օրէնական տուրքը գանձուած է, դատարանական որոշմամբ, ինչպէս՝ օրինակ՝ Աքսաքովի համբաւաւոր կտակի պարագային։

* * *

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ այսօր միջօրէէն յետոյ Ազգ. Պատրիարքարանէն կ'առաջնորդուի Գալաթ, տեղւոյն քարոզիչ Տ. Գրիգորիս Ծ. Վ. Գալագեանի և Թաղ. Խորհուրդի ատենապետ Ստեփան էֆ. Թէլլիեանի առաջնորդութեամբ։ Ն. Սրբազնութիւն վաղն առտու հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցին, որուն տօնախմբութիւնն է այսօր։ Պատարագէն ետք, պաշտօն պիտի կատարուի հոգւոյն Տ. Տ. Մկրտիչ Ս. Կաթողիկոսի հոգւոյն համար։ Արարողութիւններէն ետքը, Ս. Պատրիարքը պիտի առաջնորդուի Թաղ. Խորհուրդի ատենապետ Թէլլիեան էֆ.ի բնակարանը, ուր միջօրէի սեղան մը պիտի տրուի ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան։

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ազգ. վարժարաններու շրջանաւարտներու վկայականաց բաշխման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի, Մայր եկեղեցւոյ մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ շրջաբերականին համաձայն, զոր հրատարակեցինք արդէն, վաղն առտու՝ մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիներուն մէջ պաշտօն պիտի կատարուի ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցեալ Տ. Տ. Մկրտիչ Ս. Հայրապետին ամենայն Հայոց։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ գիր մը ուղղելով Խարբերդի Առաջնորդ Տ. Խորէն Ծ. Վ. Պէհրիկեանի՝ գոհունակութիւն յայտնած է այն արժանաւայել ընդունելութեան համար զոր ընծայեց Ն. Ս. Օծութեան այցելութեանը պահուն։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ քարտեր ուղղեց այսօր Ս. Պատրիարքը՝ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ.ին, Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեանին, Գաբրիէլ Սերվիչէն էֆ.ի, Գաբրիէլ էֆ. Գաբրիէլեանի, Բերայի ընդհ. դատախազ Գաբրիէլ էֆ. Նէչաթէրճեանի, Միքայէլ էֆ. Կիւլլապեանի ինչպէս նաեւ Հ. Գաբրիէլ վրդ. Մէնէվիշեանի և Օրթագիւղի Անտոնեան Միաբանութեան վանահայր Միասէրեան Ռաֆայէլ Գերապայծառի, որոնց անուան տօնախմբութիւնն է։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ. — Կարինէն կը հաղորդեն մեզ, թէ Նոյեմբեր 1ին տեղւոյն Մայր եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պաշտօն կատարուեր է հոգեհանգստեան համար հանգուցեալ Տիկին Մարիամ Կաղաչկեանցի, որ բարեյիշատակ Կարապետ Եզեանցի մօրաքոյրն է և իր կենդանութեանը 15,000 րուբլի նուիրած էր Սանասարեան վարժարանին։ Արարողութեանց ներկայ գտնուեր են նոյն կրթական հաստատութեան Հոգաբարձութիւնը, ուսուցչական մարմինը և աշակերտութիւնը։

ՊԱՂՏԱՏԻ Պատր. Փոխանորդ Տ. Սեպովբէ վրդ. Սամուէլեանի դէմ ծանր ամբաստանագիր մը ուղղուած է Ուսումն. Խորհուրդին, ի մասին կրթական գործերու մէջ անոր գործած ծանր զեղծումներուն։ Ուսումն. Խորհուրդը սոյն գիրը յղեց Ս. Պատրիարք Հօր նկատառման։

ԵՐՈՒՍ. ԺՈՂՈՎԸ իր վերջին նիստերէն մէկուն մէջ նկատողութեան առաւ Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին մէկ նամակը, որով կը խնդրէր վանք վերադարձնել Երուսաղէմի այն միաբանները, որոնք գաւառական Վիճակներու մէջ կը գտնուին այլ և այլ պաշտօններով։ Այսպէս Պատրիարքարանէ գրեր ղրկուեցան Տ. Տ. Վահրամ, Դանիէլ, Եզեկիէլ, Եղնիկ, Սերովբէ, Անանիա, Եսայի, Վարդան, Արսէն, Վրթանէս և Մարկոս վարդապետներուն։ Եզեկիէլ Ծ. վրդ. մերժած է մեկնիլ. Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. վրդ.ի մասին թէեւ գրուած էր Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին, բայց Տ. Կարապետ վրդ. ինչպէս յայտնի է, արդէն Երուսաղէմ կը գտնուի։ Պրուսայի առաջն. փոխանորդ Տ. Վարդան վրդ. Գասպարեան պատրաստակամութիւն յայտնած չըլլալով մեկնելու, այդ մասին կարեւորը գրուեցաւ Պրուսայի առաջնորդ Սրբազանին. իսկ Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ. կը մնայ իր պաշտօնին վրայ և հետեւաբար Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին կը մնայ այդ մասին հարկ եղածը տնօրինել։ Եգիպտոսի մէջ գտնուող Տ. Վահրամ վրդ. նոյնպէս մերժած է վանք վերադառնալ։

ԱՄԱՍԻԱՅ առաջն. տեղապահ Տ. Սահակ վրդ. ծանուցած էր Պատրիարքարան, թէ տեղւոյն Տ. Տաճատ քահանան, կեդր. Կրօն. Ժողովոյ որոշմամբ քաղաքէն հեռացուցուած է և այժմ Հավզա կը գտնուի։ Սակայն առաջն. տեղապահը հարցում ուղղած էր թէ յիշեալը տեղւոյն մէջ պէ՞տք է քահանայագործէ թէ ոչ։ Կրօն. Ժողովոյ որոշմամբ Պատրիարքարանէ գրուեցաւ թէ պատճառ մը չկայ Տ. Տաճատի տեղւոյն մէջ քահանայագործելուն։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ. — Վաղն առտու, կիրակի, Գալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան Պատարագ պիտի մատուցանէ քարոզիչ Տ. Բաբգէն Ծ. վարդապետ։ Պատարագէն ետք, պաշտօն պիտի կատարուի Տ. Տ. Մկրտիչ Ս. Հայրապետի հոգւոյն համար։ Գալաթիոյ երաժշտախումբը եռաձայն երգեցողութեամբ պիտի ձայնակցի Ս. Պատարագին։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ վարժարանի 1905 տարւոյ յաջող շրջանաւարտներէն Պ. Ռուբէն Զիլինկիրեան, որ այժմ Զուիցերիոյ մէջ բժշկութեան կը հետեւի, վերջերս գանկաբանութեան մասնագիտական քննութեան մէջ 52 եւրոպացի մասնակցողներու մէջէն առաջին հանդիսացեր է և իբր մրցանակ՝ փոխանակ մէկ գանկի, երկու գանկ ստացած է, արժանանալով նաեւ քննութեան ներկայ գտնուող բոլոր բրոֆէսէօրներու շնորհաւորութեանը։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը առջի օր մէկ մէկ ամսական բաշխել տուաւ Պատրիարքարանի բոլոր պաշտօնեաներուն։

ԹՈՔԱԹԻ առաջն. տեղապահ Տ. Արտաւազդ վրդ. առաջիկայ հինգշաբթի Մէսաժըրիի շոգենաւով կը մեկնի իր պաշտօնատեղին։ Ս. Պատրիարք Հայրը հինգշաբթի օրը Տ. Արտաւազդ վրդ.ի յանձնեց իր ճամբու ծախքը։ Նոյնպէս վարչական դիւանէն իրեն յանձնուեցան Կայսր. Պէրաթը, հաստատութեան Պատրիարքական կոնդակը և կարգ մը յանձնարարական գրեր։

ԴՊՐԵՎԱՆՔԻ ներքին տեսուչ Տ. Միսաք վրդ. Նարոյեան, որուն յանձնուած էր վանքին մատակարարութեան հոգը, նամակով մը յայտնած է Ս. Պատրիարք Հօր թէ Դպրեվանքը նիւթական անձկութեան մէջ է և հետեւաբար տնօրինութիւն մը կը խնդրէ։ Ս. Պատրիարք Հայրը հարկ եղածը պիտի կարգադրէ։

ՍՂԵՐԴԻ առաջն. տեղապահ Տ. Կորիւն վրդ. Սրապեան, ինչպէս գրած էինք, այլուր փոխադրուիլ կ'ուզէր։ Կրօն. Ժողովը իր վերջին նիստերէն մէկուն մէջ նկատողութեան առնելով այս պարագան, որոշեց որ Տ. Կորիւն վրդ. առայժմ շարունակէ իր պաշտօնը և երբ իր տեղը յարմար ընտրելի մը պաշտօնի կոչուի, ինք մեկնի Մշոյ Ս. Կարապետի վանքը, որուն միաբաններէն է։

ԿԻՊՐՈՍԻ Թաղ. Խորհուրդը ծանուցած է Պատրիարքարան թէ հոգեւոր հովիւ Տ. Կիրակոս վրդ. մեկնած է կղզիէն, հետեւաբար տնօրինութիւն մը կը խնդրէ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հօր յանձնարարութեամբ՝ Գալաթիոյ քարոզիչ Տ. Գրիգորիս Ծ. վրդ. պաշտօն ստանձնած էր հսկելու Զարխափան Ս. Աստուածածնի պատկերէն գոյացած և այլ ուխտաւորական հասոյթներուն վրայ, որոնք ինչպէս յայտնի է, Արմաշու Դպրեվանքին մատակարարութեան յատկացուած են։ Այս վերջին ամսուան հասոյթը եղող 2000 ղրշ.ը Տ. Գրիգորիս վրդ. առջի օր յանձնեց Ս. Պատրիարք Հօր, միեւնոյն ատեն խնդրելով որ այդ պաշտօնը ուրիշի մը յանձնուի, քանի որ իր զբաղումներուն շատութիւնը արգելք կ'ըլլայ իրեն։ Ն. Սրբազնութիւնը մերժեց սակայն Տ. Գրիգորիս վրդ.ի այդ խնդրանքը և յանձնարարեց շարունակել իր պաշտօնը։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԷՆ նամակ մը ստացանք վերջին պահուն, ծանուցանող թէ երեքշաբթի օրը գիւղին Ս. Յակոբ եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարուեր է Տ. Տ. Մկրտիչ Ս. Կաթողիկոսի յիշատակին։ Այս առթիւ Պարտիզակի ազգ. դպրոցը և Ամերիկեան բարձրագոյն վարժարանը փակ մնացեր են սուգի համար։

ՄԱՀԱԶԴ

Օր. Սրբուհի Սագայեան ցաւօք սրտի կը ծանուցանէ դառնաղէտ մահը իր եղբօր

ՎՍԵՄ. ԱԼԻՔՍԱՆ ԷՖ. ՍԱԳԱՅԵԱՆԻ
(ՆԱԽԿԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ)

որ կնքեց իր մահկանացուն այս առաւօտ։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի այս կիրակի, նոյ. 11, ժամը 3½ին (Ը. Թ.) Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն մէջ, ուր փոխադրուած է մարմինը, և անտի պիտի ամփոփուի իր գերդաստանին դամբարանին մէջ։

1907 Նոյեմբեր 9

Կը խնդրուի ծաղկեպսակ չղրկել։

Շոգենաւը կամուրջէն կը մեկնի ժամը 6½ին և 7½ին։ Մասնաւոր չըծանուցանողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

Ցաւով կ'արձանագրենք, ինչպէս կ'երեւայ վերեւ հրատարակուած Մահազդէն, Ազգ. Պատրիարքարանի նախկին գործակատար Ալիքսան էֆ. Սագայեանի մահը, խոր ծերութեան հասակի մէջ։ Հանգուցեալը՝ նիւթական բարեկեցիկ դիրքի տէր ու գործօն կեանքէ քաշուած, մեկուսացած կ'ապրէր Սկիւտարի բարձունքը, հին մտերիմներու այցելութիւնը միայն ընդունելով։ Բնիկ Ակնեցի էր և 87 տարեկան։ Սագայեան էֆ. Պատրիարքարանի Ս. գործակատարի պաշտօնը վարած էր հանգուցեալ Պօղոս և Մկրտիչ Պատրիարքներու օրով։ Հանգուցեալը մասնաւոր սէր մը ունէր Սկիւտարի Ճեմարան-վարժարանին վրայ և խոստացած էր կարեւոր գումարով մը օժանդակել այդ կրթական հաստատութեան որ նպաստ կարօտ է։ Կը սիրենք յուսալ թէ Ալիքսան էֆ.ի վշտահար քոյրը՝ Օր. Սրբուհի Սագայեան իր սուգին մխիթարութիւնը պիտի փնտռէ իր հանգուցեալ եղբօր այդ բարի տրամադրութեան գործադրութեանը մէջ։ Այս տխուր առթիւ, խմբագրութիւնս իր ցաւակցութիւնները կ'ուղղէ հրապարակաւ Օր. Սագայեանին։

* * *

ՄԻՇՏ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Քահանաները մի՛շտ անօթի են, մի՛շտ չեն ապրիր և գրեթէ ամէն օր Պատրիարքարանը կը հասնի խնդրագիրը այսինչ կամ այնինչ եկեղեցւոյ քահանային, որ իր զաւակներուն բազմութիւնը, հացի ու մսի գիներուն սղութիւնը, օդին խստութիւնը և դեռ կարգ մը պարագաներ մէջ բերելով կը խնդրէ որ Պատրիարքարանը հասնի, դրամական նպաստ մը և կամ նուիրահաւաքութեան կոնդակ մը շնորհել իրեն։ Քահանաներու այս բարոյական և նիւթական բարձրացման առթիւ էր որ Թերթիս խմբագրապետը Տօքթ. Թօփճեան էֆ. խմբագրականով մը ի վեր հանեց մեր կղերին կարգ մը յոռի կողմերը, ցոյց տալով նաեւ այն միջոցները որոնցմով կարելի պիտի ըլլայ բաղձացուած վիճակին հասցնել մեր ամուսնացեալ կղերը։ Բայց հակառակ այս ամէնուն, հակառակ այսչափ հրատարակութեանց, մեր քահանաները կը մնան նոյն նիւթական կարօտ վիճակին մէջ ուր որ էին դար մը առաջ։ Եւ այսպէս, որ բացուին մէկը կամ մին ինչ լուսաւորը և կամ աւելորդական հրապարակին արկածեալ մարդ մը ուրիշ միջոց չեն գտներ իրենց նիւթականը ապահովելու՝ բայց եթէ քահանայութեան թեկնածու ըլլալ։ Կը պատահի նաեւ որ քահանաներ նպաստ ու կոնդակ կը խնդրեն հանգանակութիւն կատարելու համար։ Բայց այդ երանելիները չեն մտածեր թէ Պատրիարքարանը ո՛չ ոսկի ունի և ո՛չ ալ կոնդակի մեծերը, Այս անգամ, Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցիի Տ. Եղիշէ քահանան է որ իր նիւթական անձուկ վիճակին իբր դարման՝ նուիրահաւաքութեան կոնդակ մը խնդրած է Պատրիարքարանէն։ Այս խնդրագիրը Կրօն. Ժողովոյ նկատառմանը յանձնուած ըլլալով, Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ նկատելով որ Տ. Եղիշէ քհ. ասկէ առաջ արդէն կոնդակ մը ստացած էր, որոշեց յիշեալին գրել թէ «Թո՛ղ երթայ ապրի իր օծակիցներուն պէս»։ Կարուկ տնօրինութիւն մը ահա՛, որ կրնայ միեւնոյն ատեն դաս մը ըլլալ ուրիշ քահանաներու, քանի որ հակառակ պարագային, օր մը ամէն բարեկեցիկ ազգայինի տան առջեւ մէկ մէկ քահանայ պիտի տեսնուի, իր ձեռքին մէջ ունենալով անխուսափելի... կոնդակը։

* * *

ՄԱՍԻՍ Գրական շաբաթաթերթի 46րդ թիւը հրատարակուեցաւ սա շահեկան բովանդակութեամբ։ — Ենովք Արմէն. Գրականութեան Տիպարներ։ — Յովհ. Գազանճեան. Արդի Հայերէնը և իր շրջափոխութեան օրէնքը։ — Ն. Արմէն. Բանալին, այս՛, հապա գարբինը։ Մերուժան Պարսամեան. — Կանքուններու բանալին։ — Խմբագրական. Ն. Ս. Օծութիւն Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին հոգեհանգիստը։ — Նուպար Եաղըճեան. Գաղափարներու Թանգարան։ — Լեւոն Խաչաճեան. Անտառուղեան Երգեր։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ պատկերազարդ ու զուարճաժանրներու յատուկ շաբաթաթերթին 10րդ թիւը հրապարակ ելած է մեծադիր էջերով և հետեւեալ բովանդակութեամբ. — Բացում Թավշանճեան կտակին. Ե. Թօլեան (և Թօլեանի պատկերը). — Տը... տը... տը... տը՛... (Թէ ինչ՝ը կ'անցնին յետ գիւղադարձին) Լիւս. — Ամերիկուհին վերջին խօսքերը և իր... մահը. Անմեռուկ. — Աղջիկ կարգելու ե՛ն բաժինք մեթոտը. Ներշպուհ. — Սիրաբանութիւն (ի պէտս վարգացելոց). Ռոմմանոս - Շաբթուան զուարթ լուրեր. — «Արսէն Լիւբէնի տարօրինակ կեանքը» Թերթօն։

* * *

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Յառաջիկայ կիրակի, 11 Նոյեմբեր, Թաղիս Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ տօնախմբութիւնն ըլլալով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ և իր հոգեշունչ ու պերճախօս քարոզութեամբ պիտի մխիթարէ հաւատացեալ ժողովուրդը։ Այս առթիւ, հոգեհանգստեան յատուկ պաշտօն եւս պիտի կատարուի Ն. Ս. Օծութեան ամենայն Հայոց հանգուցեալ սրբազնակատար Հայրապետին համար։ Զայս ի գիտութիւն կը ծանուցանենք Թաղեցի և ուխտաւոր բարեպաշտ ժողովրդեան։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Գալաթիոյ

Ատենադպիր
ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

Ատենապետ
ՍՏԵՓԱՆ ԹԷԼԼԻԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, Նոյեմ. 21)

Պ. ԴԱՖԴ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 20 Նոյ. — Մ. Նահանգաց պատերազմական Նախարար Պ. Դաֆդ, դեկտ. 3ին հոս պիտի հասնի և երեք օր պիտի մնայ։ Ձարսքոյէ Սէլոյի պալատին մէջ պիտի ընդունուի Ցարէն։ Ամերիկացի Նախարարին՝ ռուս մայրաքաղաքը տուած այս այցելութիւնը պաշտօնական հանգամանք չունի։ Պ. Դաֆդ Բեդերսբուրկէն Պերլին պիտի երթայ, անկէ Պրէմէն, ուրկէ նաեւ պիտի նստի ուղղակի Ամերիկա երթալու համար։ Պերլինի մէջ պաշտօնական ընդունելութիւն չպիտի ըլլայ, վասն զի Վիլհէլմ կայսրն Անգլիոյ մէջ է։

ՊԱՊԻՆ ՄԷԿ ՆՈՐ ԳԻՐԸ

ՀՌՈՄ, 20 Նոյ. — Պապին 18 Նոյեմբեր թուականով այսօր հրատարակուած մէկ գիրը կը հրամայէ բոլոր կաթոլիկներուն՝ հպատակիլ և բիբլիական ժողովին հրամանները համարել այն ամէն որոշումները զորս Ս. Գրոց ուսումնասիրութեան համար Լէոն ԺԳ. Պապին կազմած յանձնաժողովը տուած է և պիտի տայ։ Պապը իր այս գիրով կը հաստատէ նաեւ արդիականութեան դէմ Վատիկանի աթոռին կողմէ տրուած որոշմանց հակառակողներուն համար արձակուած բանադրանքը. և կը յայտարարէ թէ այդ բոլոր հակառակողները ենթակայ են այդ տեսակ հերետիկոսութիւնները պաշտպանողներուն և տարածողներուն դէմ տրուած պատիժներուն։ Պապին այս գիրը վերջապէս կը հրաւիրէ բոլոր եպիսկոպոսներն ու կրօնաւոր միաբանութեանց մեծաւորները՝ հսկել մանաւանդ վանքերու մէջ գտնուող ուսուցիչներուն վրայ, և վտարել արդիականութեան վարդապետութեանց կուսակիցները։ Պապը կը յանձնարարէ եպիսկոպոսներուն՝ քահանայութեան կարգ չտալ այն երիտասարդ ուսանողներուն որոնք հակամէտ են արդիականութեան մոլորութեանց, և կը պատուիրէ արդիականութեան վերաբերեալ գիրքերու վաճառումն ու ընթերցումը արգիլել իրենց թեմերուն մէջ։

ԱՐՄՏԻՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՎԻԷՆՆԱ, 20 Նոյ. — Ամերիկեան հրապարակներէն հասած վար գիները, որոնք իրաց կանոնաւոր ընթացքին վերահաստատուած չըլլալը կը ցուցնեն, ինչպէս նաեւ Հունգարիոյ մէջ ուշ մնացած հունձքերուն օդերու մեղմութեան պատճառաւ վերստին շարունակուելու կարելիութիւնը, Վիեննայի և Բէշթի հրապարակներուն վրայ գիներուն բարձրացման հակամիտութեան առաջքն առին։

ՕԹԵԼ ՍԱՎՈՒԱ
(HOTEL SAVOY)
Նիզամիէ ճատտէսի. — ԲՐԻՆՔԻՓՕ

Մեծ-Կղզիի լաւագոյն մէկ դիրքին վրայ գտնուող այս ծանօթ Օթէլը՝ ամրան եղանակին լրանալուն առթիւ չպիտի փակուի։ Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն և անոնց որոնք ձմրան գեղեցիկ օդերուն ախորժ կը զգան Բրինքիբօ երթալ բնակիլ ժամանակ մը, թէ Սավուա Օթէլը իր երկու բավիլիօններէն բաց պիտի մնայ ձմրան եղանակին, նոյն խնամքով, սեղանով ու կատարեալ սպասարկութեամբ, որոնք մեծապէս գոհ թողուցին այս ամռան յաճախորդները։ Աւելորդ է ըսել թէ գիները չափաւորէն մինչ։ 10—8

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 22 Նոյեմ. — Սակարանը բացուեցաւ շատ հաստատուն գիներով։ Զրոյց կար թէ Ֆրանսայի Պանքան Ամերիկայէն եկած փոխանակագիրներ պիտի զեղչէ սովորական տոկոսով և ոսկիի համար փոքր տարբերութեամբ մը։ Լոնտոնի վրայ փոխանակագիրը 25.26 է։ Ֆրանսական Ռանդը և օտար արժեթուղթերը կը պահեն իրենց առջի օրուան գիները։ Սակայն կէսօրէն երկու ժամ ետքը Լոնտոնի վրայ չէքի մասին նոր անձկութեան մը լուրը հասնելով, բոլոր գիները զգալի կերպով ինկան։ Ռիօ Թինթօն 1620ի բարձրացաւ, վասն զի պղինձի գինը 58.15էն 59.15ի բարձրացած էր։ Գալիա Գարասայոն թեթեւապէս լաւ է՝ 448, հակառակ սպանիական կապարին 17.10ի իջնելուն։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ անգլիական քօնսոլիտէներու և «առպիթռաժ»ի արժեթուղթերու գիները հանդարտ են, բայց Նիւ-Եորքէն առնուած լուրերու վրայ՝ ամերիկեան արժեթուղթերուն գիները նորէն ինկան 1էն 2 «բուան»։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային արժեթուղթերու գիները հաստատուն են։

—Սակարանին մէջ զրոյց ելաւ թէ Ֆրանսայի Պանքան սովորական գինով պիտի զեղչէ Ամերիկայէն եկած առեւտրական թուղթեր՝ ոսկիի համար փոքր տարբերութեամբ մը։ Պաշտօնական որ և է տեղեկութիւն այդ զրոյցը հաստատած չըլլալով և Լոնտոնի վրայ չէքի գինը բարձրանալով, Բարիզի Սակարանը փակուելուն, գիները աւելի տկար էին, իսկ յետոյ անկում կար։

ՊԵՐԼԻՆ. — Գերման կառավարութիւնը Ռայխսթագին պիտի առաջարկէ վերանորոգել Անգլիոյ հետ եղած առեւտրական պայմանագրութիւնը, որուն պայմանաժամը դեկտեմբեր 31ին կ'աւարտի։ Անգլիա բնաւ պիտի չընդդիմանայ այդ վերանորոգումին։

ՎԻԷՆՆԱ. — Յունաստանի թագաւորը ու թագուհին կիրակի օրը Վիեննայէն ճամբայ պիտի ելլեն, ուղղակի Աթէնք վերադառնալու համար։

ԼՈՆՏՈՆ. — Մ. Նահանգներէն օտարականներու դէպի Եւրոպա մեկնումը կը շարունակէ։ Երէկ ինը հազար օտարականներ ճամբայ ելան Քիվլէնտէն։

ՎԻԷՆՆԱ. — Յունաստանի թագաւորը մէկ ժամէ աւելի տեսակցեցաւ արտաքին գործոց Նախարար Պարոն Էրէնթալի հետ, որ յետոյ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Վիեննայի հելլենական դեսպան Պ. Մանոսի հետ։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ. — Մոսկուայի լրագիրները կ'ըսեն թէ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի Բարիզ գտնուած միջոցին զրուցեր է Պ. Ֆալիէռի կողմէ Ռուսիոյ կայսեր տրուելիք այցելութեամբ։ Նախագահին հետ պիտի գտնուի արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշօն։

ՊԵՐԼԻՆ. — Այս տեղի լրագիրները բոլորովին կը հերքեն Լա Հէյի լրագիրներուն այն լուրը թէ Վիլհէլմ կայսրը ետ կեցած ըլլայ Հոլանտայի Թագուհիին տալիք այցելութենէն։

ՎԻԷՆՆԱ. — Ֆէրտինանտ իշխանը Էպէնթալի դղեակը ժամանեց՝ Վիեննայի մօտ։ Լոնտոն պիտի ուղեւորի և դեկտ. կէսին Սոֆիա պիտի դառնայ Սոբրանիէին բացմանը ներկայ ըլլալու։

ԲԱՐԻԶ. — Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարար Պ. Դաֆդ Հայքլէֆ կը սպասուի, Վիլհէլմ կայսեր կողմէ եղած հրաւէրի մը վրայ։

ՍՈՖԻԱ. — Պուլկարիոյ նախարարները իրենց պաշտօնը պիտի շարունակեն մինչեւ յառաջիկայ մայիս։

ՊԵՐԼԻՆ. — Ռայխսթագին նստաշրջանը այսօր բացուեցաւ, վեց ամսուան արձակուրդէ մը ետքը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Թայմզ կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի Պանքան դարձեալ պիտի օգնէ Նիւ-Եորքի հրապարակին։ Ոսկեղրամի կարեւոր գումար մը պիտի ղրկուի հոն։

ՀՌՈՄ. — Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Դիդդոնի ինֆլուէնցայէ և ցնցղատապէ կը տառապի։

ԼՈՆՏՈՆ. — Նորվէկիոյ Թագաւորը Լոնտոն ժամանեց։

ԲԱՐԻԶ. — Ռուսական երկաթուղիի 80 միլիոն պարտաթուղթեր հրապարակ պիտի հանուին Բարիզի մէջ՝ յունուարի վերջերը, Ռուսիէ Պանքային միջոցաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ		Փարա
Առաջին ճերմակ	օխան	56 -
Երկրորդ »	»	52 -
Խառն	»	50 -
Զավտարը	»	48 -49
Կարծր առաջին	»	58 -59
» միջին	»	55 -56
» խառն	»	54 -
ԱԼԻՒՐ		Ղրշ.
Տեղական գրմա Ա.	Պարկ	103 -
» » Բ.	»	100 -

Այսօր 5 վակոն Անատոլի ցորեն ժամանեց.

ԹԵՓ

Օխան 24 փարա

ԴԱՐԻ

Բէօզմէնճէ	քիլէն	18 -18½
Ռումէլի և Մէրսին		18 -

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

9 Նոյեմբեր

Նիւ-Եորք	պատրաստ	103.
»	մարտի համար	.
» 1908	մայիսի »	.
»	հոկտ.ի »	.
»	դեկտ.ի »	.
Լիվրբուլ	պատրաստ	8.3¹/₈
»	յուլիսի »	.
»	դեկտ.ի »	.
»	մայիսի »	.
Չիքակօ	պատրաստ	.
»	հոկտ.ի »	.
»	դեկտ.ի »	.
Մարսիլիա	պատրաստ	.

Մէկ շաբաթուան ժամանած ապրանք, ցորեն Անատոլի 19 վակոն. Բէօզմէնճէ 40,500 քիլէ. ալիւր. ռուսական 370 պարկ, ռումանական 335 պարկ, պուլկարական 450 պարկ, Մարսիլիա 18,000 պարկ, Իտալիա 4950 պարկ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 9/22 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ.	Օ. Ո.	100 26½
Ամենէն բարձր գին	»	100 30
Ամենէն վար գին	»	100 20
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	159 87
Ամենէն բարձր գին	»	160 25
Ամենէն վար գին	»	159 50

ԲԱՑՈՒՄ 10/23 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ.Կ.	Օ. Ո.	100 20
» » ժամ 5ին Փ.Կ.	»	100 23
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	159 25
» ժամ 5ին	»	159 12
Թարաֆ Կ. Պոլսոյ	»	432 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա.տեսի	»	507 —
» » » Բ.տեսի	»	504 —
» » բաժնեթուղթ	Օ. Ո.	16 40
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէ Համիտիէ	»	4 35
Օսմ. Ապաշ. Ընկ.	»	4 10
Օսմ. Ծխախոտ	»	17 35
Ֆրամուէյ բաժնեթուղթ	»	8 —
» ժուիսանս	»	3 30
» պարտաթուղթ	»	470 —
Թրամուէյ	Ֆր.	42 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	314 —
Գալիա Գարա Այտըն	»	445 —
Մէթալլի պանքա	Օ. Ո.	5 20
Սալօնիքի պանքա	»	137 —
Թարաֆ [illegible]	»	40 —
» [illegible]	»	32 —
Թարաֆ Իզմիրի	»	592 —
Լաբիէտ	Ֆր.	64 50
Զօնկուլտաք	»	22 50

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	2 50
» » 8 »		6 —
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %		

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 20
Բարիզի »	Ֆրանք	22 85
Վիեննայի »	Քուրոն	22 02
Պերլինի »	Մարք	18 70

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԴԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղրշ.	110 —
Ֆրանսական »	»	87 06
Բօլ Էմփերիալ	»	91 10
Մէճիտի տարբերութիւն	»	108 —
Արծաթ մանրուք	»	104 25
Մէթալիք	»	99 20
Ռուսի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 70

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 22 Նոյ.

Միացեալ Օսմ. պարտք.) բաց.	Ա. Ո.	92 45
) գոց.	»	92 37
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	163 —
Թրամուէյ	»	43 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	685 —
Թէժէնի բաժնեթուղթ	»	420 —
Գալիա Գարա Այտըն	»	448 —
Օսմ. մաքսատուն	»	497 —
Ֆրանս. Ռանտ 3 %	»	95 05
Քրէտի Լիոնէ	»	1150 —
Ռուսական 5 %	»	91 80
Իտալական Ռանտ	»	103 10
Սպանիական արտաքին	»	92 30
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 275
Դրամագլուխ Ֆրանս. Պանքայի	»	4 —

ԼՈՆՏՈՆ, 22 Նոյ.

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	91 —
) գոց.	»	91 25
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 12
Անգլիական քոնսոլիտէ Փ. Կ.	»	82 06
Հելլենական 5 % 1881	»	46 50
Զարթէրտ	»	0 81
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	101 50
Ռիօ Թինթօ Փ, Կ.	»	4 75
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 55
Դրամագլուխ	»	7 —

ՊԵՐԼԻՆ, 22 Նոյ.

Օսմ. միացեալ		92 50
Ռուսական 4 % 1902	Մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	141 20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ չէք	»	20 190
Դրամագլուխ	»	6 —

ՎԻԷՆՆԱ, 22 Նոյ.

Ռումէլի երկաթուղի	Քուրոն	180 70
Վիէննայի Պանք Ֆէրայն	»	531 —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 90
» Լոնտոնի վրայ	»	242 10
Օսմ. Ռեժի	»	— —

AU TALON D'OR
Օ ԹԱԼՕՆ Տ'ՕՌ
(ՔԱՌԼՕ ԱՃՆԱՄ)
Բերա, Մեծ-Փողոց, թիւ 450
«Նուվէլ Բէլէս» Օթէլին դէմ

Պատրաստ և չափու վրայ շինուած կօշիկի այս ծանօթ Վաճառատունը (հիմնուած 1889ին) որ երկար տարիներ Ղալաթիոյ բանուկ կեդրոնը կը գտնուէր, փոխադրուած է Բերա, և ըստ առաջնոյն կը պատրաստէ պարոնաց, կիներու և տղոց համար յանձնարարուած ամէն տեսակ կօշիկներ, ինչպէս նաեւ մեծաքանակ մթերք մը ունի պատրաստ կօշիկներու։ Պ. Աճնամ, որպէս միշտ, գոհ կը թողու իր երկսեռ յաճախորդները՝ իր պատրաստած ու վաճառած կօշիկներուն տոկունութեամբը, նրբաբուեստ վայելչութեամբը և մանաւանդ գիներու աժանութեամբը։ 7

ՆՈՐԱՁԵՒ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒ
Մասնաւոր ճիւղը
ՄԱՅԵՐ
Վաճառատան
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Մեծ ընդունելութիւն
կը գտնէ
ԻՐԱԿԱՆ ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ
25—8

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ԹԻՐԱԺ, ՔԱՇՈՒԱԾ 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԸ

80 դրուշ շահող թիւեր

171	14695	27320	42617	59042	73676	86927	104506	117029	132384	145941	164657
408	14947	27682	42637	59433	73920	87240	104515	117161	132676	146214	164763
473	15256	28373	42852	59920	74539	87770	104747	117349	132905	146499	165241
683	15313	28817	42945	60077	74604	88116	105744	117887	132964	146548	165297
900	15356	28935	43629	60826	74871	88219	105752	118195	133040	147082	165434
984	15554	29077	43755	61113	75320	88322	106716	118434	133079	147351	165474
1140	15747	29175	44033	61563	75741	88333	107219	118592	133737	147568	165539
1760	16218	29243	44859	61726	75849	88980	107566	118935	133757	147689	166153
1846	16244	29350	45070	61938	75999	89483	107679	120314	134096	147894	166379
1915	16508	29855	45388	62020	76260	89668	107896	120650	134181	148135	166753
2596	17119	29970	45434	62035	77436	89866	107936	120749	134354	148341	166953
2807	17187	30244	45482	62289	78048	[illegible]	108193	120937	134562	149100	167385
2874	17274	30537	45523	62511	78070	90964	108269	121057	134695	149331	167413
3037	17902	30926	45577	62679	78368	91357	108355	121102	134841	149521	167840
3372	18983	31570	45581	62835	78391	91654	109139	121248	134855	149704	168325
3705	19074	32026	45708	62885	78754	91880	109441	121725	135162	149816	168335
5205	19236	32056	45778	63188	79002	91973	109797	121858	136908	149975	168573
5594	19377	32148	45918	63298	79241	92147	100341	122239	137057	150311	168623
6473	19423	32385	46252	63436	[illegible]	92170	110377	122605	137102	150445	168670
6501	19603	32401	46494	63485	79588	92400	110523	122765	137309	150911	168989
7212	19745	32757	46845	63600	79729	92451	110904	123187	137392	152851	169094
7397	19795	33136	47546	63917	79865	93313	111179	123222	137475	152941	169531
7545	19850	33339	[illegible]	64264	80448	93666	111348	123235	137523	153639	170312
8271	20003	33806	48216	64702	80542	93899	111594	123254	137908	154261	170424
8542	20048	33977	48945	64838	80871	94047	111629	123500	137923	154388	170720
8805	20341	34229	49166	65219	81146	94157	111755	124953	138242	154494	170888
8820	20368	34779	50233	65437	81559	94410	111802	125566	138315	154828	171005
9041	20683	35147	50334	65449	81582	94540	111275	125661	138530	154845	171257
9064	20795	35239	50659	65799	81616	94619	112735	126211	138532	155019	171645
9219	20959	35290	50780	65824	81939	96209	112925	126397	138922	155246	171786
9263	21228	35948	51298	66446	82132	96361	112986	126467	139160	155785	171965
9856	21652	36068	51775	66829	82144	96427	113236	126553	139453	156050	172324
10195	22569	36623	52017	67194	82502	96998	113578	126962	139694	156220	172413
10218	22637	36724	52113	67369	82770	97109	113791	127031	139902	156368	172726
10286	22662	36751	52370	67487	82838	97226	114298	127093	140267	156372	172797
10326	22927	[illegible]	53269	67543	82849	97270	114488	127477	140665	157092	172801
10600	23191	37003	53433	67561	82921	97685	114692	127696	140681	158015	173695
10650	24101	37016	53490	67766	83210	97966	114716	128027	141197	158546	173972
10802	24151	37398	54505	68095	83248	98008	115138	128049	141450	159706	174000
10989	24195	37524	54882	68850	83512	98366	115292	128177	141521	159984	174042
11028	24262	3794	55059	68889	83668	98383	115527	129051	142140	160438	174338
11065	24580	38465	55321	69142	84132	98534	115589	129176	142504	160491	174727
11136	24587	38517	55809	69212	84291	98746	115963	129426	142884	161221	174888
11276	25107	38526	56170	69282	84422	98990	116051	130002	142951	161808	174966
11926	25290	38570	56819	69482	84511	99855	116183	130077	142973	161957	174974
12178	25608	39284	57187	69561	85108	100500	116353	130144	143042	162151	
13132	25623	39465	57216	70096	85521	100633	116425	130157	143349	162358	
13344	25745	39954	57357	70182	85931	100727	116482	130291	143687	162533	
13373	25883	40415	57481	70216	86049	101884	116528	130455	143959	162699	(Շար.)
13431	26039	40601	57685	70331	86107	102322	116601	130571	144289	162706	
13622	26320	40848	58063	71171	86157	102677	116611	130650	144583	163737	
13631	26647	41213	58159	71940	86230	102858	116739	130850	145202	164376	
13780	26891	41555	58631	72981	86395	103386	116837	131147	145225	164403	
14156	27119	42279	58843	73083	86769	103796	116937	131273	145678	164474	
14169	27224	42298	58924	73396	86849	104330	116950	131576	145692	164570	

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Րումէլի Երկաթուղիի պարտաթուղթերուն վիճակահանութիւնը

Րումէլիի Երկաթուղիի վիճակահանութեան 227րդ թիրաժը պիտի կատարուի 1907 նոյեմբեր 17/30ին, կէսօրէն առաջ, ժամը 10ին, Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնատեղին, ելմտական, հանրօգուտ շինութեանց և Օսմ. Կայս. Պանքայի ներկայացուցիչներուն։

Կ. Պոլիս 7/20 նոյ. 1907 5—1

⁂

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՆՑ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆՑ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը յիշեցնէ հարկատուներուն թէ Դրոշմատուրքի Օրէնքին 9րդ յօդուածին (թիւ 53) տրամադրութեան համաձայն, 1 դրուշ որոշ դրոշմատուրքի ենթակայ են կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց տրուած խնդրագիրները, թագրիրները, թեզքէրէները, տեղեկագիրները, յիշատակագիրները, միւզաքէրէները, յայտարարագիրները և զեկուցագիրները։ Դրոշմատուրքի Օրէնքին 10րդ յօդուածին համաձայն, որոշ տուրքի սակացոյցին մէջ և ապահարկութեան գլխին մէջ չգտնուող և համեմատական տուրքի ենթակայ չեղող գրութիւնները, ինչպէս նաև բոլոր այդ գրութեանց պատճէնը, քաղուածքը և թարգմանութիւնը 1 դրուշ որոշ դրոշմատուրքի ենթակայ պիտի ըլլան, կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց ներկայացուած ատեն։ Հետեւաբար հարկատուները կը հրաւիրուին, Դրոշմատուրքի Օրէնքին 29րդ յօդուածին համաձայն՝ կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց ուղղուած բոլոր գրութեանց վրայ առանց բացառութեան, և անոնց կցուած նմոյշներուն վրայ դրոշմաթուղթ փակցնել ու ջնջել, 38 և 40րդ յօդուածներու տրամադրած տուգանքին չենթարկուելու համար։ Նաև 1 դրուշ դրոշմաթուղթի ենթակայ է այդ գրութեանց կցուած պաշտօնագիրներէն իւրաքանչիւրը, երբ այդ գրութիւններու և պաշտօնաթուղթերու մասին Դրոշմատուրքի Օրէնքին մէջ ուէ տրամադրութիւն կանխատեսուած չէ։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—24

⁂

Բոլոր պայմանագիրներու եւ մասնաւորապէս վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրներ։

Բոլոր պայմանագիրներու և մասնաւորապէս վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները անհատաբար ենթարկուած են թիւ 85ի 9րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած դրոշմատուրքին, այսինքն 10 փարա 40էն սկսեալ մինչեւ 100 դրուշի համար, և 20 փարա՝ 100 դրուշէն վեր գումարներու համար։ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը տեղեկացած ըլլալով թէ բազմաթիւ պայմանագիրներ Դրոշմատուրքի Օրէնքին ենթարկուած չեն, ստիպուած է զանցառուներուն նկատմամբ դատական հետապնդում կատարել և 38րդ յօդուածին համաձայն տուգանքները գանձել, դրոշմաթուղթէ զուրկ իւրաքանչիւր ստացագրէ 150 կամ 250 դրուշ, փակցուելիք 10 կամ 20 փարա դրոշմաթուղթին համեմատ։ Վարչութիւնը այս առթիւ հարկատուներուն կը յիշեցնէ Դրոշմատուրքի Օրէնքին 50րդ յօդուածին տրամադրութիւնները, որոնց համաձայն, զանցառուներէն գանձուած տուգանքներուն կէսը պիտի տրուի օրինազանցութիւններ իմաց տուող տեղեկատուին։ Վարչութիւնը կը զգուշացընէ այն վնասներէն, որոնք առաջ կրնան գալ պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները առանց դրոշմաթուղթի ձգելէն, միեւնոյն ատեն ուշադրութիւն հրաւիրելով այն ակներեւ շահուն վրայ զոր ունին պայմանագրի տէրերը, եթէ տեղեկութիւն տան դրոշմաթուղթէ զուրկ ստացագիրներու մասին։ Վարչութիւնը միեւնոյն ատեն կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները կանխաւ ու ամբողջովին ենթարկել արտասովոր դրոշմի, %ին 5 զեղչով։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստ. 1907 30—26

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
Վ.ՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906էն
8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906էն
3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուն որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—34

REGISTERED

ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՌԻՕՔ-ՕՎԸՐ
ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
Ս. ՇԹԱՅՆ
50—8

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ. երու երթեւեկի.
1907 սեպտ. 14 (Ն. Տ.) շաբաթ օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կայարան		Կոխմբ. 622 Ապր. եւ ձմր. Առտու
Գոնիա	մկն.	12 30
Գաշլին խան		1 1
Ջումրա		1 45
Արըգ Էօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Գարաման	ժմն. մկն.	3 13 3 28
Սիտրօվա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 25
Էրէյլի	ժմն. մկն.	5 45 6 0
Պուլկուրլու իրիկուն	ժմն.	6 20

ԴԱՐՁ Կայարան		Կոխմբ. 621 Ապր. եւ ձմր Իրիկուն
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմն. մկն.	6 53 8 50
Ալաճա		9 11
Այրանճը-Տէրպէնտ		10
Սիտրօվա		10 43
Գարաման	ժմն. մկն.	11 7 11 22
Մանտասուն		11 55
Արըգ Էօրէն		12 24
Ջումրա		1 —
Գաշլին խան		1 36
Գոնիա իրիկուն	ժմն.	2 5

50—44

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2|14 եւ 1320 Սեֆեր 20 թուականի Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազլը խան, Հէզա էն փողոց, թիւ 14, Գօօբերաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Նէնիր Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պոնչէ Գարու Քրամուէյի համբան, թ. 40, մաքսատան մօտ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սատօք, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պոնճէ Գարու թիւ 10։
Պոլիս Ալպէր պէյ եւ Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս Գ. Ս. Այմէլեղլու, Էմին Էօնիւ, Պոնչէ Գարու Իգմիր փողոց։
Գատըգիւղ Ալեքսանդր Անաստասիատիս շուքայի հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա, Մոտա Հաստաձէ։
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի. Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօտօր Իօանիտէս, Նամազկեահ մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռօսի, Պէօյիւքտէրէ ճատէսի, թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան։
Բէնտիք, Բ. Սոմմարիպա։
Մեծ Կղզի, Ռէսուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկելիտէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Ստէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաշխարհիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց

Պոլիս, Պէօյիւք Թիճարէթ խան, Էօ. ՔԷՕԼԼԷՐ, յաջորդ Ֆէրտինանտ Շմիտ։

50—19

ПРОВОДНИКЪ
1888
ТОВ. РУСО-ФРАНЦ. ЗАВОДЪ ПРОВОДНИКЪ. РИГА
FRENCH IND. RUBBER

ՁԵՆԻԹ

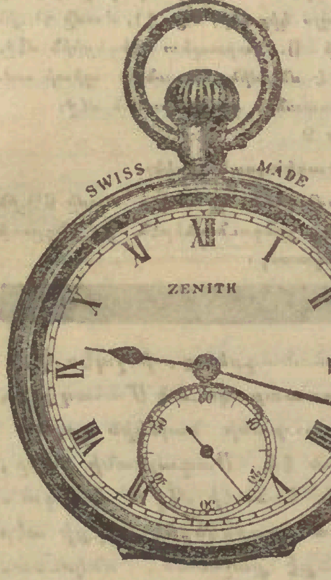

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀՌՉԱԿ ՎԱՅԵԼՈՂ

միակ ժամացոյցը իր նրբախնամ յօրինուածքին, իր բարեձեւութեան, իր տոկունութեան և իր բարձր ճշդութեան համար, յատկութիւններ՝ որոնք բոլոր Աստղադիտահանդէսներու մէջ իրաւապէս արժանացուցած են զայն ամենաբարձր վարձատրութեանց, և որոնց համար կարելի է միշտ զայն յանձնարարել և երաշխաւորել։ Իբրեւ կատարելագործութեան վերջին բառը՝ ժամագործական ճարտարարուեստին արդի կալուածին մէջ, ՁԵՆԻԹ ժամացոյցը լիովին կ'արդարացնէ իրեն ընծայուած անունը։

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ՓԱՐԻԶ, 1900

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ՆԷՕՇԱԴԷԼԻ ԴԻՏԱՐԱՆԻՆ. 1903
ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ.—ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻԻ, ՄԻԼԱՆ. 1906
Եւն. եւն. եւն.

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.

Մեծ վաճառատուն ժամացոյցներու, շղթաներու և գոհարեղէններու

ԹԻՒ 16 — ՊԱՀՃԷ ԳԱՓՈՒ — ԹԻՒ 16

Օռոզտի-Պաք հաստատութեան դիմացը

Ի Բերա, կը գտնուի գոհարավաճառ Տ. Տ. ԷՔՄԷՔՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ քով, Թիւ 400 Մեծ-Փողոց 50—42

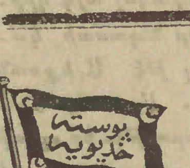

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերութիւն

Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմայիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտէրլէշ, չորեքշաբթի, 27 նոյեմ. 1907 (Ը. Ն.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին։ Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ հինգշաբթի 28 նոյեմ. 1907 (Ը. Ն.), կէսօրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոս։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Տախահլիի շոգենաւը, նաւապետ Մէլվինկ, Նոյ. 23ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօրթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ԱՄԷՐ ՊԻՔՕՆ

Société Producteur du France, Péra
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԲԵՐԱ

Ամենաբարձր գնահատումներու արժանացած զանազան ցուցահանդէսներու մէջ։

AMER PICON
PHILIPPEVILLE
G. PICON
AMER PICON

ԱՄԷՐ ՊԻՔՕՆԸ, ամենէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժերիական հողի լաւագոյն տունկերով։ Իր կազդուրիչ ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առաւօտ [illegible] կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարեխառն ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելիին շնորհիւ մարսողութեան ուժերը կը վերանորոգուին եւ ախորժակ կը բացուի։ Ծանօթ. — [illegible] մեր Բիքոն [illegible] մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կուտանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել, որպէս զի կեղծիքը չառնեն. պէտք է պահանջել որ շիշերը Ունիօն տէ Ֆապրիքանի դրոշմը կրեն։

Միակ ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ Գ. Լ. ԲԱՐՄԱ։
Գ. Գ.

Բ Պոնմի	Ղալաթիա
Ա. Ռեքքիա	»
Էքմօնիք Գօօբէրաթիվ	Ղալ., Բերա եւ Գատըգիւղ
Ռօզարիօ Սիւլօնէ	Ղալաթիա
Բարաթօրուլօ եւ Մէլէթիատիս	»
Ժ. Սթավրօբուլօ	»
Սթավրօբուլօ Եղբարք	
Քօթիքալի Եղբարք	
Վէնսան Գասապեան (ղադը)	Կ. Պոլիս
Մէհմէտ Բեազիմ	
Տ. Մեզիքի որդի եւ Ընկ.	
Մ. Մեզիքի	
Թ. Լինօ	
Գ. Նեֆերեան	
Ժ. Վօնքիզիանօս եւ Ընկ.	
Էմիլ Լանկըրլի	Բերա
Տէմէթրադօբուլօ եղբ. ք եւ Ընկ.	
Թ Սաւրէնեան Բերա.	Կ. Պոլիս, Ղալաթիա
Գօն Մարշէ	Բերա

եւն եւն եւն 50—46

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՓԱՌՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Նոյ. 25ին, Ուէս Սէպու, Սեւ ծովէն
Նոյ. 26ին, Ֆրեժի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Նոյ. 26ին, Ուէս Սէպու, Մարսիլիա
Նոյ. 26ին, Ֆրեժի, Անաա. եղեր, Պօթում եւ Նովոռոսիսք.

Ա.	կարգ	երթի համար	200	ֆր.
»	»	Մարսիլիա »	160	»
Բ	»	Բարբիզի »	150	»
»	»	Մարսիլիա »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տեէրի համբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գալաթիա [illegible] քարափին վրայ։

15 50—49 Ֆ. ՌԸՖՈՒԼ

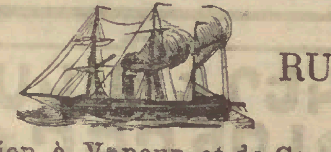

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Նաւերու մեկնելու թուականներ
Նոյեմբեր

Դշ. 6|19 Պիրէաս, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բօր-Սաիտ ու Սուրիոյ նաւահանգիստներ մեկնող շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 6|19 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օտեսա-Խերսոն, Օտեսա-Նիքոլայեւ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դչ. 7|20 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին։
Եշ. 8|21 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Խիօս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բօր-Սաիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 10|23 Օտեսա, ժամը 12ին։

50—9

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (28)

ԺԱՔ ԳՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ՋԱՂԱՑՔԸ

ԺԱ.

Գնդապետին կինը այդ միջոցին շատ կը տառապէր և բնաւ տրամադրութիւն չունէր դիտել տալու Տիկին Պուասիէրի թէ իր ներկայութեան անհրաժեշտ պէտք չկար։ Գալով պարոն տը Ռիպիէրի, թէև առաջին օրը քիչ մը զարմացաւ, սակայն յաջորդ օրը գոհ եղաւ հաճոյակատար, անձնուէր ազգականուհիի մը ներկայութենէն, որ տան գործերուն կը նայէր, և հիւանդապահներուն հրահանգ կուտար։ Պ. տը Ռիպիէր քանի մը օրուան մէջ այնքան վարժուեցաւ որ ըսաւ պիտի զգար՝ եթէ իր ազգականուհին մեկնէր։

Վիրաբուժական գործողութեան հետեւանքով ծանր կնճռոտութիւններ առաջ եկած էին, որով Տիկին տը Ռիպիէրի առողջական վիճակը յուսահատական դարձած էր։ Խեղճ կինը միշտ կը տառապէր, իր ծանր վիճակին գիտակցութիւնը ունենալով հանդերձ։

Իր ամուսնոյն պէս Տիկին տը Ռիպիէր ալ վարժուած էր Տիկին Պուասիէրի ներկայութեան, որ բանիմաց անձնուիրութեամբ մը կը խնամէր իր ազգականուհին։ Օրին մէկը, աղէկ զգալով ինքզինքը, Տիկին տը Ռիպիէր հաճոյակատար գտնուեցաւ Տիկին Պուասիէրի հանդէպ.

— Ինչպէս է աղջիկնիդ, հարցուց հիւանդը։

— Շատ լաւ է. կ'աշխատի։

— Ինչո՞ւ համար մեզ տեսնելու չի գար։

— Չուզեր տաղտուկ պատճառել ձեզի։

— Ատ է միակ պատճառը։

— Այո՛, քուզինս։

— Օ՜հ, լուրջ պատճառ մը չէ ատիկա, սիրելի բարեկամուհիս։ Անմիջապէս գացէք հետերնիդ բերէք և անկողին մը պատրաստել տուէք. իր ներկայութիւնը քիչ մը զուարթութիւն և երիտասարդութիւն պիտի սփռէ ձեր տխուր կեանքին մէջ...

Այսպէս Մարթ և իր մայրը հաստատուեցան Պարոն տը Ռիպիէրի բնակարանին մէջ։ Հիւանդը ալ ետս չէր կրնար անկողնէն ելլել։ Կոմսը կը ճաշէր Տիկին Պուասիէրի և իր աղջկան հետ։ Ցեառ Մարթի հետ կը խօսակցէր, որուն շնորհն ու քաղցրութիւնը հրապուրած էին զինքը։ Երբեմն Մարթի հետ դուրս կ'ելլէր, մեծ հաճոյք զգալով այդ գեղանի աղջկան ընկերակցութեամբ կատարուած պտոյտէ մը։ Տիկին տը Ռիպիէր նշմարեց այդ բանը և թերեւս վշտացաւ, բայց ոչինչ չյայտնեց։ Գիտէր թէ մահը դարանակալ կը սպասէր իրեն։ Ի՞նչ պիտի ըլլար իր ամուսինը, ինչպէս պիտի կազմակերպէր իր կեանքը, երբ ինք կոմսուհին հրաժեշտ տար աշխարհի։ Այդ բանին վրայ կը խորհէր այն վայրկեաններուն մէջ՝ երբ հիւանդութիւնը քիչ մը շունչ առնել տար իրեն։

Յաճախ ներքին ձայն մը կը մրմնջէր.

— Տիկին Պուասիէր և իր աղջիկը ամուսնոյս քով պիտի բնակին, անոր ծերութեան սփոփանքը պիտի ըլլան և զանի պիտի խնամեն այնպէս ինչպէս կը խնամէին զիս...

Կոմսուհին կը տեսնէր որ անոնք վերջնականապէս հաստատուած էին իր տան մէջ։ Տակաւ այդ լուծումը լաւագոյն նկատեց, և նոյն իսկ չքաշուեցաւ անոր վրայ խօսելէ։ Յանձնարարութիւններ ըրաւ ամուսնոյն և քուզինին.

— Հոս պիտի մնաք, երբ այս աշխարհէն անհետանամ։

— Բայց պիտի աղէկնաք, քուզինս...

Հիւանդ կինը տրտմալիկ ժպիտ մը արձակեց և իր ազգականուհիին ձեռքերը բռնելով, ըսաւ.

— Երեսս նայեցէք և յետոյ ըսէք թէ կրնամ աղէկնալ։ Ոչ մէկ բան կրնայ ինծի վերադարձնել առողջութիւնս, և ոչ իսկ ձեր անձնուէր խնամքները...

— Սակայն բժիշկը կ'ապահովցնէ...

— Ինչո՞ւ համար կ'ուզէք զիս խաբել, մանաւանդ որ ճակատագրիս կը համակերպիմ այն ատենէն ի վեր երբ համոզուած եմ թէ ամուսնոյս վրայ պիտի հսկէք իմ մահէս յետոյ... Մեռութեան մէջ ինչպէս պիտի ապրի առանձին։ Իրմէ չպիտի բաժնուիք. ինծի կը խոստանաք այդ բանը, այնպէս չէ՞։

— Կը խոստանամ, քուզինս...

Սակայն երբ Տիկին տը Ռիպիէր մեռաւ ու մեռելական արարողութիւնները աւարտեցան, Տիկին Պուասիէր ամէն ինչ կարգի դնելէ յետոյ, փափաք յայտնեց իր տունը դառնալու։ Պ. տը Ռիպիէր խնդրեց որ քանի մը օր ալ մնայ։ Տիկին Պուասիէր հաւանեցաւ, բայց, երկու շաբաթ յետոյ դարձեալ յայտարարեց թէ իր տունը պիտի դառնար։ Կոմսը, ահաբեկած,

— Չէ՞ք խոստացած հոս մնալ, վրայ բերաւ։

— Այո՛, հիւանդի մը փափաքին չհակառակելու համար։

— Ուրեմն նորէն ձեր դառնա՞լն պիտի ձեռնարկէք։

— Այսպէս պէտք է ընել...

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ Մարթի վիճակը։

— Պիտի աշխատի...

— Ո՛չ, ո՛չ, իմ ըսածս մտիկ ըրէ՛ք, սիրելի բարեկամուհիս։ Այդ ամէնը անհեթեթ խօսքեր են։ Ես եմ ու զաւակ չունիմ։ Առանձնութիւնը կը ճնշէ վրաս և Մարթի ներկայութիւնը իմ միակ սփոփանքն է, կեանքին փարելու միակ պատճառ մը։ Իմ աղջկանս պէս կը սիրեմ զանի։ Թո՛ղ իմ քովս մնայ մինչեւ այն օրը երբ պիտի ամուսնացնեմ զինքը և պիտի ապահովեմ իր ապագան։ Իմ գլխաւոր ժառանգորդուհիս ան պիտի ըլլայ։

Կացութիւնը շատ փափուկ էր։ Բայց Տիկին Պուասիէր այնքան տառապած ու իր աղջկան ապագային նկատմամբ այնքան մտահոգ էր որ ինքզինքին իրաւունք չտուաւ մերժելու քուզինին առաջարկը։ Կրնա՞ր մերժել այն հարստութիւնը, որուն շնորհիւ Մարթ լաւ ամուսնութիւն մը պիտի կնքէր օրին մէկը և պիտի վերադառնար այն ընկերութեան մէջ, ուրկէ վտարուած էր թշուառութեան պատճառաւ։ Ուստի Տիկին Պուասիէր լռութեան դատապարտեց իր խղճահարութիւնները և Պ. տը Ռիպիէրի առաջարկը ընդունեց։

Մարթ ու մայրը իրենց ծեր քուզէնին քով մնացին, իրաւ է որ քիչ մը բռնազբօսիկ կացութեան մը մատնուած, որ ի վերջոյ բամբասանքներու տեղի պիտի տար։

Տիկին տը Ռիպիէրի մահէն ի վեր տարի մը անցած էր։ Կոմսը իր նախկին սովորութիւններուն կը հետեւէր նորէն, ակումբ երթալով ու իր բարեկամներուն այցելելով, որոնց ներկայացուցած էր տիկին և օրիորդ Պուասիէրը։ Հազիւհազ մ'աւելի կը յարէր Մարթի. առաւօտ և իրիկուն կանոնաւորապէս դուրս կ'ելլէր մանկամարդ աղջկան հետ, նորեկներուն մօտ, ցուցահանդէսները, բարեգործական պազարները և Պուլոնի անտառը առաջնորդելով զանի։

Կոմսը իր աղջկան պէս կը սիրէր Մարթը։ Տիկին Պուասիէր խանդաղատանքով և հիացումով կը դիտէր այդ հոգածութիւնները, որոնցմով կը շրջապատուէր իր աղջիկը։

Թէեւ ամէն ինչ լաւ կ'ընթանար, սակայն դժուարութիւն մը կը սպառնար Պ. տը Ռիպիէրի ու երկու կիներու երջանկութեան դէմ։ Այդ դժուարութեան հեղինակն էր Պ. տը Ռիպիէրի քեռայրը, որ կը վախնար թէ կոմսին ժառանգութենէն զրկուին իր զաւակները։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ